

ΕΚΘΕΣΗ

ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ 2025

ΜΑΡΤΙΟΣ 2025

Πρόσβαση σε δικαιολογητικά έγγραφα
και κοινωνικά δικαιώματα

stiftung
PRO ASYL

RSA
REFUGEE SUPPORT AEGEAN

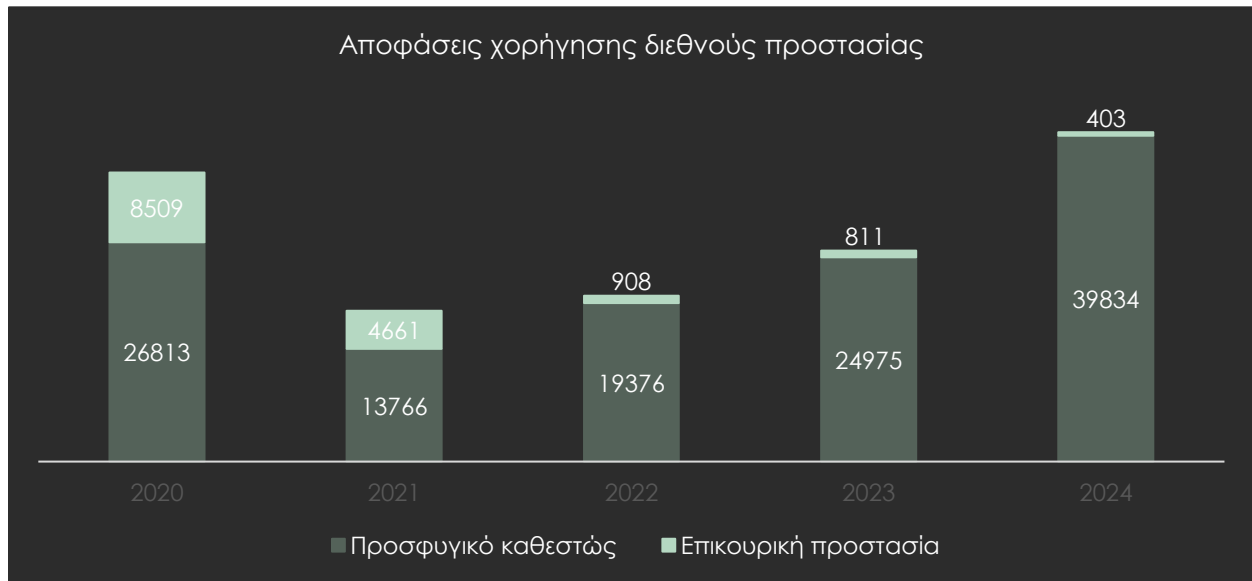
Περιεχόμενα

Εισαγωγή	2
Στατιστικά στοιχεία.....	2
Έλλειψη συντονισμού στην ένταξη & ελλείψεις σε υπηρεσίες.....	2
Απαραίτητα έγγραφα.....	4
Άδεια διαμονής (ΑΔΕΤ).....	5
Πρώτο στάδιο: Απόφαση της Υπηρεσίας Ασύλου	5
Δεύτερο στάδιο: Ραντεβού στην Ελληνική Αστυνομία & δακτυλοσκόπηση.....	11
Τρίτο στάδιο: Παραλαβή ΑΔΕΤ από την Υπηρεσία Ασύλου	12
Παρατεταμένη αναμονή χωρίς έγγραφα μέχρι την ανανέωση ΑΔΕΤ	14
Αντικατάσταση απολεσθέντων ή κατασχεθέντων εγγράφων	17
Ταξιδιωτικό έγγραφο (TDV)	18
Χορήγηση TDV	18
Ανανέωση TDV.....	20
Φορολογικά έγγραφα	20
Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)	20
Κλειδάριθμος TAXISnet	21
Εκκαθαριστικό σημείωμα	22
Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ).....	22
Απόδοση ΑΜΚΑ	23
Ενεργοποίηση ΑΜΚΑ.....	24
Κοινωνική πρόνοια	26
Αποκλεισμός από τα περισσότερα επιδόματα.....	27
Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα	28
Στέγαση	30
Ολοκλήρωση HELIOS & σχεδιασμός HELIOS+	30
Εξώσεις από καμπς και ένδεια.....	32
Ξενώνες αστέγων	33
Απασχόληση	35
Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη	36
Υποστήριξη της πρόσβασης σε δικαιώματα	37
Ενημέρωση & συνδρομή.....	37
Έλλειψη ενημέρωσης κατά την επιστροφή στην Ελλάδα.....	37
Περιορισμένη πρόσβαση στις αρμόδιες αρχές	40
Helpdesk κοινωνικής ένταξης	41
Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)	42
Ένδικα βοήθημα	43

Εισαγωγή

Στατιστικά στοιχεία

Οι ελληνικές αρχές έχουν εγκρίνει πάνω από 140.000 αιτήσεις ασύλου την τελευταία πενταετία. Ο αριθμός των θετικών αποφάσεων αυξήθηκε σταδιακά από το 2021 έως το 2024, με περισσότερες από 40.000 χορηγήσεις καθεστώτος μόνο το περασμένο έτος:

Πηγή: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Στατιστικά, [εδώ](#)

Στα τέλη του 2024, ήταν ενεργές 83.895 **Άδειες Διαμονής** διεθνούς προστασίας και 32.572 άδειες διαμονής προσωρινής προστασίας.

Έλλειψη συντονισμού στην ένταξη & ελλείψεις σε υπηρεσίες

Η παροχή των δικαιωμάτων και ευεργετημάτων που συνδέονται με το καθεστώς διεθνούς προστασίας αποτελεί αρμοδιότητα διαφορετικών τομέων της κυβέρνησης και δη έξι διαφορετικών υπουργείων. Διαφορετικές δημόσιες υπηρεσίες, υπαγόμενες σε διακριτά υπουργεία, μπορεί να εμπλέκονται στην ίδια διοικητική διαδικασία. Για παράδειγμα, αρμοδιότητα για τη χορήγηση της **Άδειας Διαμονής** έχουν τόσο η Υπηρεσία Ασύλου του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου όσο και η Ελληνική Αστυνομία του Υπουργείου Προστασίας του Πολίτη. Οι δύο αρχές διατυπώνουν διαφορετικές απόψεις ως προς τα αίτια των χρόνιων καθυστερήσεων στην ανανέωση των αδειών διαμονής, όπως περιγράφεται παρακάτω.

Ενόψει των ανωτέρω, η Γενική Διεύθυνση για τη Μετανάστευση και τις Εσωτερικές Υποθέσεις (DG HOME) της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπογραμμίζει, στον διάλογό της με τις ελληνικές αρχές, την ανάγκη «καθιέρωσης ενός πλαισίου απρόσκοπτης συνεργασίας και επικοινωνίας μεταξύ των

διαφόρων κυβερνητικών τμημάτων και υπουργείων, για τη διασφάλιση μίας ενιαίας και συνεκτικής προσέγγισης της διαδικασίας ένταξης».¹

Η Ελληνική Κυβέρνηση ίδρυσε το 2024 την Ομάδα Δράσης για την ένταξη ως εργαλείο για την αντιμετώπιση οριζοντίων εμποδίων στην ένταξη των προσφύγων.² Ωστόσο, η εν λόγω Ομάδα Δράσης φαίνεται, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, να περιορίζεται σε ένα «σχήμα συζήτησης υψηλού επιπέδου» και να μην έχει επιληφθεί των χρόνιων νομικών και πρακτικών προσκομμάτων στην πρόσβαση των δικαιούχων σε έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων «κύριων σημείων ανησυχίας σε σχέση με την ένταξη και συναφείς προκλήσεις... (ήτοι το θέμα του ΑΜΚΑ, των τραπεζικών λογαριασμών, του Helios+, των αδειών διαμονής, του Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος, της πρόσβασης στην εκπαίδευσης κλπ)», επί των οποίων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξακολουθεί να εκφράζει ανησυχίες.³

Ειδικότερα, το περασμένο έτος σηματοδεύτηκε από την σχεδόν πλήρη αναστολή στοιχειωδών υπηρεσιών για τις/τους πρόσφυγες στην Ελλάδα. Μεταξύ αυτών η απόσυρση υπηρεσιών διερμηνείας από τα καμπς, συστηματικές ελλείψεις σε ιατρικό και ψυχοκοινωνικό προσωπικό, πλήρης διακοπή του μηνιαίου οικονομικού βοηθήματος σε αιτούσες/ούντες άσυλο.⁴ Οι χρόνιες ανεπάρκειες του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου στη διαχείριση χρηματοδοτήσεων και προγραμμάτων έχουν οδηγήσει σε «σοβαρά κενά σε υπηρεσίες λόγω της διακοπής συμβάσεων-πλαίσιο (π.χ. διερμηνεία, μεταφορές και οικονομικό βοήθημα)»,⁵ με άμεσο αρνητικό αντίκτυπο στις δεκάδες χιλιάδες ανθρώπων που λαμβάνουν διεθνή προστασία και στις προοπτικές ένταξής τους στη χώρα.

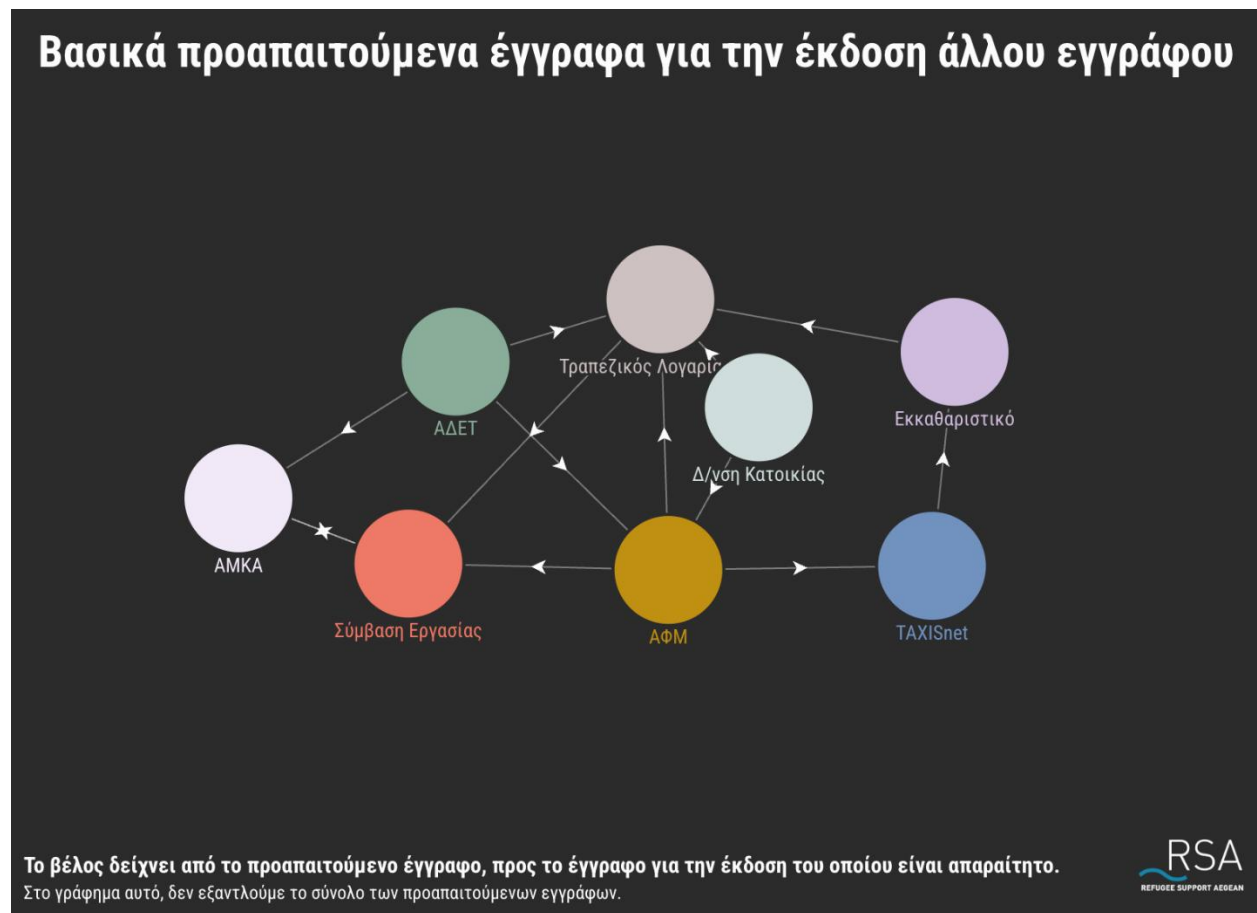
Παρά τα συνεχή, χρόνια προσκόμματα που περιγράφονται στην παρούσα έκθεση, το ελληνικό κράτος εμμένει σε μία πολιτική που απαιτεί άμεση αυτονομία και αυτάρκεια από τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας. Τα άτομα αυτά εξακολουθούν να καλούνται να εγκαταλείψουν τις θέσεις φιλοξενίας στα καμπς όπου διέμεναν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, εντός 30 ημερών από τη χορήγηση ασύλου. Οι υλικές συνθήκες υποδοχής διακόπτονται αμέσως μόλις εκδοθεί θετική απόφαση ασύλου (βλ. [Στέγαση](#)).

---

¹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επιστολή στον Υπουργό Επικρατείας, Ares(2023)8268343, 4 Δεκεμβρίου 2023, 9.
² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «Task Force on migrant integration launched in Greece», 28 Μαΐου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).
³ Στο ίδιο.
⁴ Ιδίως, RSA, «Τεράστιες ελλείψεις στην παροχή υπηρεσιών διερμηνείας στην Ελλάδα», 5 Νοεμβρίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#), «Διακοπή καταβολής του οικονομικού βοηθήματος στους αιτούντες άσυλο από τον Μάιο 2024», 1 Οκτωβρίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#), «Υποδοχή αιτούντων άσυλο: Συνεχείς σοβαρές ανεπάρκειες στην παροχή συνθηκών σε υποστελεχωμένα καμπς», 5 Σεπτεμβρίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).
⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Mission Report: Technical visit to Samos and Athens – September 2024*, Ares(2024)6443981, 11 Σεπτεμβρίου 2024, 2.

Απαραίτητα έγγραφα

Απαραίτητη προϋπόθεση για την πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε βασικά δικαιώματα και για τις συναλλαγές τους με τη Διοίκηση είναι η κατοχή μίας σειράς από έγγραφα, τα οποία εκδίδονται με μέριμνα διαφορετικών αρχών. Η διαδικασία κτήσης των εν λόγω εγγράφων είναι συχνά σύνθετη και ενίοτε αδιέξοδη, καθώς η αδυναμία έκδοσης ενός εγγράφου μπορεί να αποκλείσει τις/τους πρόσφυγες από την πλήρωση των τυπικών προϋποθέσεων για άλλα έγγραφα.

Κατά την εμπειρία μας, δεν προκύπτουν ενδείξεις προνομιακής μεταχείρισης συγκεκριμένης εθνικότητας ή γλωσσικής ομάδας στη διαδικασία χορήγησης των διαφορετικών εγγράφων που απαιτούνται για τη συμμετοχή στον δημόσιο βίο της χώρας.

Άδεια διαμονής (ΑΔΕΤ)

Σύμφωνα με τον επερχόμενο Κανονισμό για την αναγνώριση, ο οποίος τίθεται σε εφαρμογή το 2026, τα κράτη μέλη χορηγούν άδεια διαμονής στις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας εντός 90 ημερών από την επίδοση θετικής απόφασης ασύλου.⁶

Η Άδεια Διαμονής Ενιαίου Τύπου (ΑΔΕΤ) έχει τριετή ισχύ για τις/τους πρόσφυγες και μονοετή ισχύ για τις/τους δικαιούχους επικουρικής προστασίας.⁷ Η ΑΔΕΤ είναι προαπαιτούμενο για την απόδοση και διατήρηση του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ), για τη δημιουργία τραπεζικού λογαριασμού, για την πρόσβαση σε εργασία, για τη λήψη κοινωνικών επιδομάτων, ακόμη και για την κυκλοφορία εντός της επικράτειας. Όπως επισημαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «*Η έκδοση και ανανέωση των αδειών διαμονής είναι η αρχική και πρώτη διατύπωση, που λειτουργεί ως προϋπόθεση για άλλες, ωστόσο αποτελεί το πιο σημαντικό πρόσκομμα*».⁸

Αρμόδια αρχή για την έκδοση των αδειών διαμονής σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας είναι η Υπηρεσία Ασύλου, μολονότι ορισμένα στάδια της διαδικασίας ανατίθενται στην Ελληνική Αστυνομία:

Πρώτο στάδιο: Απόφαση της Υπηρεσίας Ασύλου

Αρχική χορήγηση ΑΔΕΤ

Η διαδικασία χορήγησης ΑΔΕΤ σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας ξεκινά με την έκδοση «Απόφασης ΑΔΕΤ» από την Υπηρεσία Ασύλου. Η απόφαση αυτή εκδίδεται από το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου (ΠΓΑ) ή το Αυτοτελές Κλιμάκιο Ασύλου (ΑΚΑ) που χορήγησε διεθνή προστασία στην/ ενδιαφερόμενη/ο⁹ και συνιστά έγκριση της χορήγησης της άδειας διαμονής. Η απόφαση ασύλου αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση αλλά δεν αρκεί για την έκδοση της άδειας διαμονής.

Σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο για τις ΑΔΕΤ, η Απόφαση ΑΔΕΤ ενσωματώνεται στην απόφαση ασύλου που εκδίδει η Υπηρεσία Ασύλου ή η Αρχή Προσφυγών,¹⁰ ενώ εγκύκλιος του Υπουργείου

⁶ Άρθρο 24 παρ. 2 Κανονισμού (ΕΕ) 2024/1347 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Μαΐου 2024, σχετικά με τις απαιτήσεις για την αναγνώριση των υπηκόων τρίτων χωρών ή των ανιθαγενών ως δικαιούχων διεθνούς προστασίας, για ένα ενιαίο καθεστώς για τους πρόσφυγες ή για τα άτομα που δικαιούνται επικουρική προστασία και για το περιεχόμενο της παρεχόμενης προστασίας [2024] Επίσημη Εφημερίδα ΕΕ L 22.5.2024.

⁷ Άρθρο 23 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου, Ν 4939/2022, ΦΕΚ Α' 111/10.06.2022.

⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επιστολή στον Υπουργό Επικρατείας, Ares(2023)8268343, 4 Δεκεμβρίου 2023, 10.

⁹ Στη Διεύθυνση Αττικής της Υπηρεσίας Ασύλου εντάσσονται τρία ΠΓΑ και έξι ΑΚΑ στην Περιφέρεια Αττικής: άρθρο 29 ΠΔ 106/2020, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 10 ΠΔ 77/2022.

¹⁰ Άρθρο 2 παρ. 1 και 3 ΚΥΑ 513542/2022, ΦΕΚ Β' 4763/12.09.2022.

Μετανάστευσης και Ασύλου προβλέπει ότι σε κάθε περίπτωση επιδίδεται στην/στον δικαιούχο την ίδια ημέρα με την απόφαση ασύλου.¹¹ Παρά τον ως άνω κανόνα, η Υπηρεσία Ασύλου εξακολουθεί να εκδίδει Αποφάσεις ΑΔΕΤ ως διακριτές διοικητικές πράξεις, τις οποίες επιδίδει στα ενδιαφερόμενα άτομα μαζί με την απόφαση έγκρισης της αίτησης ασύλου.

Ήδη στο στάδιο αυτό, ανακύπτουν σημαντικά διοικητικά εμπόδια, τα οποία παρακωλύουν την πρόσβαση των προσφύγων στη διαδικασία έκδοσης ΑΔΕΤ:

Οι **ελλείψεις στα τυπικά στοιχεία αποφάσεων της Υπηρεσίας Ασύλου** αποτελούν επαναλαμβανόμενο φαινόμενο σε υποθέσεις που υποστηρίζει η RSA. Ενδεικτικά, στοιχεία της ταυτότητας των δικαιούχων, όπως το φύλο, μπορεί να παραλείπονται ή να καταγράφονται εσφαλμένα στις Αποφάσεις ΑΔΕΤ. Ιδιαίτερα προβληματική φαίνεται και η διαδικασία διόρθωσης των σχετικών αποφάσεων από την Υπηρεσία Ασύλου, λόγω τεχνικών περιορισμών της «Αλκυόνης II» ως προς την ανάρτηση αρχείων «ορθής επανάληψης» απόφασης προσβάσιμων στην Ελληνική Αστυνομία.

Παράλληλα, πολλές από τις αποφάσεις ασύλου και Αποφάσεις ΑΔΕΤ της Υπηρεσίας Ασύλου που επιδίδονται με ηλεκτρονικά μέσα δεν φέρουν υπογραφή ούτε σφραγίδα, ή φέρουν ψηφιακή υπογραφή διαφορετικού υπαλλήλου από το όργανο που εξέδωσε την απόφαση, με αποτέλεσμα να μην γίνονται ούτε αυτές δεκτές ως δικαιολογητικά για την έκδοση ΑΔΕΤ. Το ζήτημα αυτό απαντάται ιδίως στις αποφάσεις που επιδίδονται με ηλεκτρονική αλληλογραφία, κατά πάγια πρακτική της Υπηρεσίας Ασύλου,¹² ακόμη και για αιτούσες/ούντες άσυλο που διαμένουν σε καμπς του συστήματος υποδοχής και για τις/τους οποίους επιβάλλεται επίδοση των αποφάσεων διαζώσης.¹³

Τα παραπάνω ζητήματα δημιουργούν προσκόμματα στο **Δεύτερο Στάδιο**, όπως περιγράφεται παρακάτω, εφόσον οι εν λόγω αποφάσεις της Υπηρεσίας Ασύλου δεν γίνονται δεκτές από την Υπηρεσία Ασύλου ως έγκυρα έγγραφα για την κατάθεση αίτησης ΑΔΕΤ.

---

¹¹ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Εγκύκλιος 68883/2023 – Εγκύκλιες οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή της με αρ. 513542 Κοινής Υπουργικής Απόφασης (ΦΕΚ Β' 4763/12.09.2022) «Διαδικασία χορήγησης Άδειας Διαμονής Ενιαίου Τύπου στους δικαιούχους διεθνούς προστασίας», 31 Ιανουαρίου 2023, 2.

¹² Βλ. π.χ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Updated Samos report*, Ares(2024)7041697, 5 Αυγούστου 2024, 2.

¹³ Το άρθρο 87 παρ. 4 του Κώδικα Ασύλου προβλέπει ότι η επίδοση αποφάσεων σε άτομα που διαμένουν στο σύστημα υποδοχής διενεργείται στη δομή φιλοξενίας τους. Η ρύθμιση απαγορεύει, επομένως, την επίδοση αποφάσεων μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας σε άτομα που διαμένουν σε καμπς: ΔΠρΘεσ ΑΔ6/2025, σκ. 7, ΔΠρΑΘ ΝΔ324/2024, σκ. 8, διαθέσιμο [εδώ](#).

Προσωπική ιστορία: Ο **Καμπίρ***, η **Σοράγια*** και τα δύο παιδιά τους είναι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν. Η οικογένεια διέμενε στην ΕΔΠΦΑΑ Ριτσώνας και έλαβε προσφυγικό καθεστώς τον Σεπτέμβριο του 2024. Η ανυπόγραφη απόφαση ασύλου και οι Αποφάσεις ΑΔΕΤ τους επιδόθηκαν με ηλεκτρονική αλληλογραφία. Κατόπιν αιτήματός τους για ραντεβού για να αιτηθούν ΑΔΕΤ, το Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής της Ελληνικής Αστυνομίας ενημέρωσε τους δικηγόρους της οικογένειας: «Προκειμένου να σας κλείσουμε ραντεβού για έκδοση άδειας διαμονής και ταξιδιωτικού εγγράφου, θα πρέπει πρώτα να σφραγιστεί και να υπογραφεί (ψηφιακά ή με φυσική υπογραφή) η απόφαση προσφυγικού καθεστώτος, από την Υπηρεσία Ασύλου του Πειραιά, καθώς αυτή που μας έχετε στείλει είναι ανυπόγραφη.»

Την επομένη, ο δικηγόρος της RSA επικοινωνήσε με το ΠΓΑ Πειραιά για να ζητήσει υπογεγραμμένο αντίγραφο της απόφασης ασύλου της οικογένειας. Το ΠΓΑ Πειραιά απάντησε ότι οι χειριστές του δεν θέτουν πλέον ηλεκτρονικές υπογραφές και ενημέρωσε τον δικηγόρο ότι μπορεί να παραλάβει το υπογεγραμμένο αντίγραφο της απόφασης μία εβδομάδα αργότερα. Το ΠΓΑ ζήτησε συγκεκριμένα να προσέλθει ο δικηγόρος και όχι οι αιτούντες για την παραλαβή της απόφασης, «λόγω έλλειψης διερμηνείας».

Ζητήματα τοπικής αρμοδιότητας του εκδόντος γραφείου: Το ΠΓΑ ή ΑΚΑ της Υπηρεσίας Ασύλου που εκδίδει την Απόφαση ΑΔΕΤ και την απόφαση ασύλου πρέπει να αντιστοιχεί στην κατά τόπον αρμοδιότητα του Γραφείου Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας, το οποίο θα παραλάβει τα δικαιολογητικά και εν συνεχεία θα μεριμνήσει για την εκτύπωση της ΑΔΕΤ, όπως περιγράφεται στο **Δεύτερο Στάδιο** της διαδικασίας παρακάτω. Για παράδειγμα, το Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής (ΤΑΑ) είναι κατά τόπον αρμόδιο για τις υποθέσεις που υπάγονται στα ΠΓΑ και ΑΚΑ της Αττικής,¹⁴ όπου υποβάλλονται οι περισσότερες αιτήσεις για ΑΔΕΤ.¹⁵ Σε αντίθετη περίπτωση, η Ελληνική Αστυνομία δεν δέχεται την αίτηση και ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας πρέπει να απευθυνθεί εκ νέου σε κατά τόπον αρμόδιο ΠΓΑ ή ΑΚΑ, ώστε να παραλάβει ακριβή αντίγραφα της απόφασης ασύλου και της Απόφασης ΑΔΕΤ του, τα οποία θα φέρουν σφραγίδα του εν λόγω γραφείου. Το ζήτημα αυτό ανακύπτει συχνά στις περιπτώσεις των ανθρώπων που υποβάλλουν αίτηση ασύλου στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου και αναγνωρίζονται ως πρόσφυγες αφότου έχουν μεταφερθεί στην ενδοχώρα με μέριμνα των αρχών, συχνά, δε, με απόφαση του αρχικού ΠΓΑ η οποία επιδίδεται με ηλεκτρονικά μέσα.

Περαιτέρω εμπόδια ανακύπτουν στην ειδικότερη περίπτωση των παιδιών που γεννιούνται στην Ελλάδα αφότου η οικογένειά τους έχει καταθέσει αίτηση ασύλου. Τα εν λόγω παιδιά καταγράφονται συχνά από την Υπηρεσία Ασύλου με διαφορετικό Αριθμό Υπόθεσης από τα μέλη της οικογένειάς τους, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται μεγαλύτερες καθυστερήσεις και προσκόμματα στην έκδοση της ΑΔΕΤ για το σύνολο της οικογένειας.

Ανανέωση ΑΔΕΤ

Οι αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ κατατίθενται στην Υπηρεσία Ασύλου το αργότερο 30 ημέρες πριν τη λήξη της άδειας, επί ποινή προστίμου ύψους 100 ευρώ σε περίπτωση αναπαισιολόγητης εκπρόθεσμης υποβολής.¹⁶ Σύμφωνα με εγκύκλιο του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, η έννοια της

¹⁴ Άρθρο 5 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

¹⁵ Ελληνική Αστυνομία, «Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας – Επιστολή νομικών οργανώσεων», 1619/24/258242, 11 Δεκεμβρίου 2024, σκ. 1.

¹⁶ Άρθρο 23 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου, ΚΥΑ 513551/2022, ΦΕΚ Β' 4763/12.09.2022.

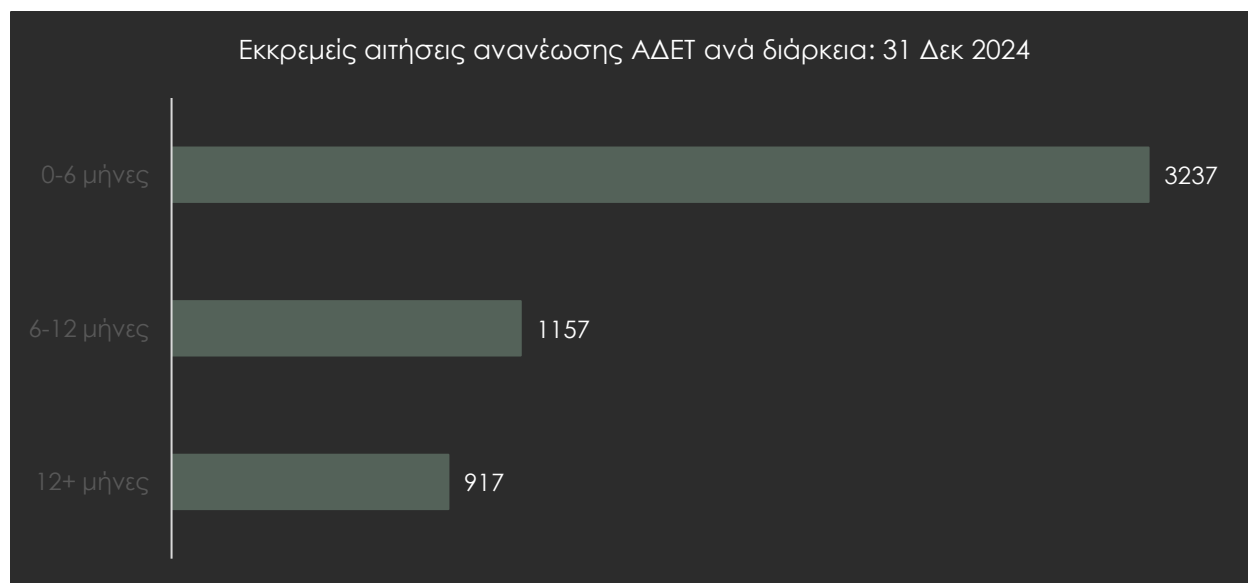

«αιτιολογίας» ερμηνεύεται ως εξής: «δεν αρκεί απλή κατάθεση οποιασδήποτε αιτιολογίας για την αμέλεια του δικαιούχου να καταθέσει εμπρόθεσμα την αίτηση, αλλά αιτιολογία που δικαιολογεί πράγματι την υπέρβαση της τασσόμενης από το νόμο προθεσμίας βάσει αντικειμενικών κριτηρίων ή γεγονότων χωρίς να απαιτείται υποχρεωτικά έγγραφη απόδειξη. Η αιτιολογία που επικαλείται ο ενδιαφερόμενος πρέπει να συνάδει με την συμπεριφορά του μέσου επιμελούς προσώπου ώστε να γίνεται δεκτή.»¹⁷

Για την ανανέωση της ΑΔΕΤ τους, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας υποβάλλουν «Αίτηση Ανανέωσης Άδειας Διαμονής» και ψηφιακή φωτογραφία στο αρμόδιο τμήμα της Υπηρεσίας Ασύλου, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, το μόνο αρμόδιο κλιμάκιο της Υπηρεσίας Ασύλου για την παραλαβή και επεξεργασία αιτήσεων ανανέωσης.

Μόνο 13 από τους συνολικά 34 υπαλλήλους του εν λόγω ΑΚΑ ήταν αρμόδιες/οι για την εξέταση αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ στις 11 Φεβρουαρίου 2025.¹⁸ Η Υπηρεσία Ασύλου έχει επισημάνει γενικότερα στους ενωσιακούς θεσμούς ότι «αντιμετωπίζει πολλαπλές παραιτήσεις προσωπικού» που επηρεάζουν τις δυνατότητές της.¹⁹

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία που παρασχέθηκαν στον κοινοβουλευτικό έλεγχο, ο αριθμός των εκκρεμών αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ στην Υπηρεσία Ασύλου στα τέλη του 2024 ήταν 5.311, ήτοι αύξηση κατά 32% σε σχέση με 4.029 στις 16 Φεβρουαρίου 2024. Σχεδόν το 40% των αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ εκκρεμούσαν για περισσότερο από έξι μήνες στα τέλη του περασμένου έτους:

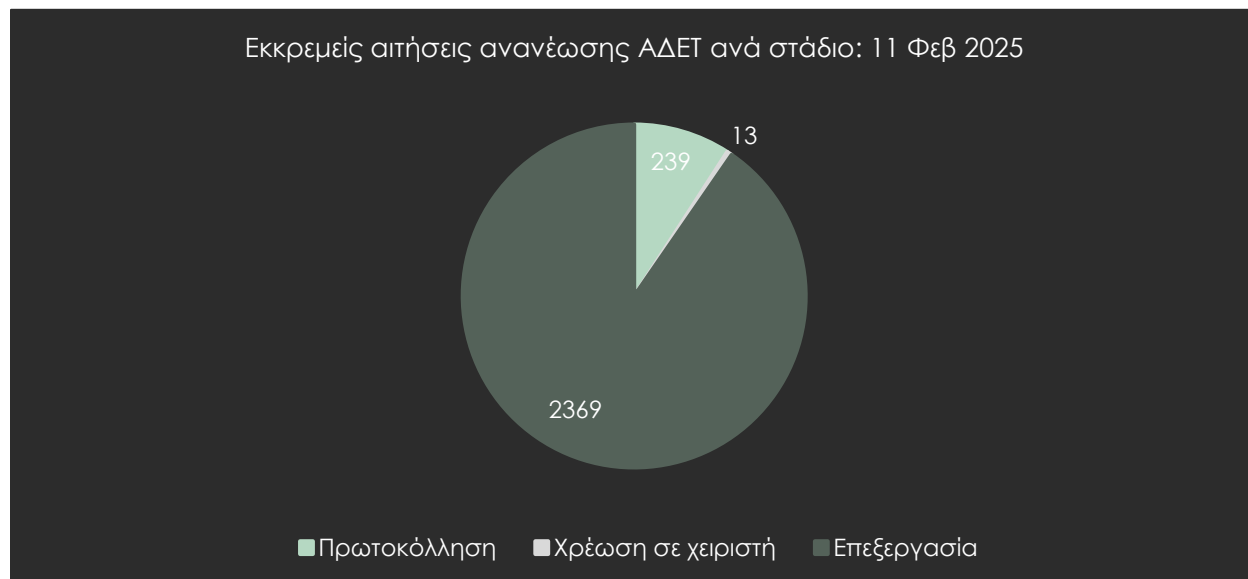
Πηγή: Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Κοινοβουλευτικός έλεγχος, 10 Μαρ 2025, [εδώ](#)

¹⁷ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Εγκύκλιος 69244/2023 – Εγκύκλιες Οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή της με Αριθμ. 513551/05.09.2022 (Β' 4763) Κοινής Απόφασης των Υπουργών Οικονομικών και Μετανάστευσης και Ασύλου «Καθορισμός του αρμόδιου οργάνου επιβολής και της διαδικασίας βεβαίωσης του προστίμου του έβδομου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 23 του ν. 4939/2022 (Α' 111)», 1 Φεβρουαρίου 2023, 4.

¹⁸ Πληροφόρηση από την Υπηρεσία Ασύλου, 24 Φεβρουαρίου 2025.

¹⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «reception and asylum updates», Ares(2024)7852259, 12 Ιουλίου 2024.

Σύμφωνα με τα στοιχεία που παρασχέθηκαν από την Υπηρεσία Ασύλου με μήνυμα ηλεκτρονικής αλληλογραφίας κατόπιν αιτήματός μας, ο αριθμός των εκκρεμών αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ στο ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας μειώθηκε από 4.029 στις 16 Φεβρουαρίου 2024 σε 2.621 στις 11 Φεβρουαρίου 2025.²⁰ Οι 2.621 αιτήσεις εκκρεμούσαν ενώπιον του ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας στα εξής διαδικαστικά στάδια:

Πηγή: Υπηρεσία Ασύλου, Απάντηση στην RSA, 24 Φεβ 2025

Παρά τις δεσμεύσεις της Υπηρεσίας Ασύλου για τη δημιουργία ειδικής πλατφόρμας υποβολής αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ,²¹ οι αιτήσεις αυτές συνεχίζουν να υποβάλλονται μέσω μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην ειδική διεύθυνση gas.residencepermits@migration.gov.gr. Οι δικαιούχοι δεν λαμβάνουν καμία επιβεβαίωση – ακόμη και αυτοματοποιημένη – της παραλαβής του μηνύματός τους από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας και της πρωτοκόλλησης της αίτησης ανανέωσης ΑΔΕΤ τους.

Καθυστερήσεις στην πρωτοκόλληση των αιτήσεων ανανέωσης: Ο νόμος προβλέπει ότι οποιοδήποτε έγγραφο παραλαμβάνεται από δημόσια υπηρεσία πρωτοκολλείται αυθημερόν,²² όπως έχει επισημανθεί ειδικώς από τον Συνήγορο του Πολίτη στην Υπηρεσία Ασύλου σε σχέση με τις αιτήσεις ανανέωσης ΑΔΕΤ.²³ Στις αρχές του 2024, η Υπηρεσία Ασύλου είχε επισημάνει ότι «η πρωτοκόλληση των αιτήσεων πραγματοποιείται το αργότερο εντός 5 ημερών από την αποστολή της αίτησης, και επισημαίνεται ότι 70-80% του συνόλου των αιτήσεων χρήζουν περαιτέρω ελέγχου

²⁰ Πληροφόρηση από την Υπηρεσία Ασύλου, 24 Φεβρουαρίου 2025, Υπηρεσία Ασύλου, «Ανανέωση Ταυτοποιητικών Εγγράφων Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας», 58515/2024, 16 Φεβρουαρίου 2024, 2.

²¹ Υπηρεσία Ασύλου, «Ανανέωση Ταυτοποιητικών Εγγράφων Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας», 58515/2024, 16 Φεβρουαρίου 2024, 2.

²² Άρθρο 12 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, Ν 2690/1999, ΦΕΚ Α' 45/09.03.1999.

²³ Συνήγορος του Πολίτη, 316047/3924, 24 Ιανουαρίου 2023, «Έλλειψη ομοιομορφίας μεταξύ των βεβαιώσεων δικαιούχων διεθνούς προστασίας που εκδίδονται από τα κατά τόπους αρμόδια Π.Γ.Α./Α.Κ.Α. Αττικής», 316047/65864, 2 Δεκεμβρίου 2022.

και διερεύνησης».²⁴ Σε υποθέσεις που εκπροσωπεί η RSA, ωστόσο, ο χρόνος πρωτοκόλλησης των υποβαλλόμενων αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας υπερβαίνει κατά πολύ τα παραπάνω χρονικά όρια. Μόνη η ανάρτηση της αίτησης ανανέωσης στην βάση δεδομένων της Υπηρεσίας Ασύλου («Αλκυόνη II») μπορεί να διαρκέσει από δύο εβδομάδες έως και μήνες, λόγω του όγκου των αιτημάτων που διαχειρίζεται το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας.

Καθυστερήσεις στην επεξεργασία των αιτήσεων: Για την έγκριση της ανανέωσης της ΑΔΕΤ, το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας εκδίδει «Απόφαση Ανανέωσης ΑΔΕΤ». Πριν τη λήψη της εν λόγω απόφασης, η Υπηρεσία Ασύλου διεξάγει τον λεγόμενο «έλεγχο διωκτικών», ούτως ώστε διερευνηθεί εάν συντρέχουν λόγοι δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας που κωλύουν την ανανέωση της άδειας.²⁵ Στο πλαίσιο του ελέγχου διωκτικών, η Υπηρεσία Ασύλου απευθύνεται στις αρμόδιες αστυνομικές και δικαστικές αρχές, ώστε να ελέγξει εάν έχει ασκηθεί ποινική δίωξη ή έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση εις βάρος του ενδιαφερομένου, βάσει της οποίας θεμελιώνονται λόγοι δημόσιας τάξης ή εθνικής ασφάλειας..

Το στάδιο αυτό διαρκεί πολλούς μήνες στην πράξη,²⁶ πολλώ δε μάλλον λόγω της «αποστολής έγχαρτων αρχείων (αντιγράφων) μέσω ταχυδρομείου» σύμφωνα με την Υπηρεσία Ασύλου.²⁷ Δίistanται, ωστόσο, οι απόψεις εντός της Διοίκησης ως προς τα αίτια των **Σοβαρών Καθυστερήσεων** στη διαδικασία ανανέωσης των ΑΔΕΤ, με αποτέλεσμα να δίνονται αντιφατικές εξηγήσεις στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή επί του θέματος από τις διαφορετικές αρμόδιες υπηρεσίες:

- ❖ Αφενός, η Υπηρεσία Ασύλου «αποδίδει την απόκλιση μεταξύ της αρχικής χορήγησης ταυτοποιητικών εγγράφων και την παράταση των αδειών διαμονής, η οποία μπορεί να διαρκέσει ως διαδικασία, στην έλλειψη προσωπικού στην Ελληνική Αστυνομία και σε αρκετά ενδεδειγμένους ελέγχους ασφαλείας».²⁸
- ❖ Από την πλευρά της, η Ελληνική Αστυνομία σημειώνει ότι «αναφορικά με την έκδοση των ΑΔΕΤ (αδειών διαμονής)... δεν υπάρχουν καθυστερήσεις από την πλευρά της και είναι ανοιχτή στο ενδεχόμενο συνάντησης με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου».²⁹

Τον Φεβρουάριο του 2025, η Υπηρεσία Ασύλου ανέφερε ότι «το χρονικό διάστημα για τις απαντήσεις από την Ελληνική Αστυνομία στην αλληλογραφία του Κλιμακίου αναφορικά με την καταχώρηση διωκτικών μέτρων, ανέρχεται στους 2 μήνες περίπου. Επιπρόσθετα, μετά την παραλαβή των απαντήσεων ενδέχεται να απαιτείται περαιτέρω επεξεργασία των καταχωρήσεων αυτών από την πλευρά της Υπηρεσίας μας, όπως είναι η επικοινωνία με τρίτες χώρες ή οι δικαστικές αναζητήσεις».³⁰

²⁴ Υπηρεσία Ασύλου, «Ανανέωση Ταυτοποιητικών Εγγράφων Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας», 58515/2024, 16 Φεβρουαρίου 2024, 1.

²⁵ Άρθρο 23 παρ. 2 Κώδικα Ασύλου.

²⁶ Συνήγορος του Πολίτη, «Καθυστερήσεις πλέον του έτους στη διαδικασία ανανέωσης Α.Δ.Ε.Τ. σε υπόθεση δικαιούχου διεθνούς προστασίας», 316047/64653/2022, 28 Νοεμβρίου 2022.

²⁷ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «main points discussed in JF with GAS on 21 February 2024», Ares(2024)4013042, 21 Φεβρουαρίου 2024.

²⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 18th Steering Committee Meeting for Migration Management, Ares(2024)5820415, 6 Ιουνίου 2024, 2.

²⁹ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Flash Report – DDG Gminder, Greece 20-22 November 2023», Ares(2023)8141654, 28 Νοεμβρίου 2023, 3.

³⁰ Πληροφόρηση από την Υπηρεσία Ασύλου, 24 Φεβρουαρίου 2025.

Δεύτερο στάδιο: Ραντεβού στην Ελληνική Αστυνομία & δακτυλοσκόπηση

Μόνο μετά την έκδοση της Απόφασης ΑΔΕΤ ή Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ δύνανται οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας να αιτηθούν ραντεβού για την έκδοση της άδειας.³¹ Το στάδιο αυτό διεξάγεται στο κατά τόπον αρμόδιο Γραφείο Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας. Αρμόδιο γραφείο για την Αττική είναι το Τμήμα Αλλοδαπών Αττικής (ΤΑΑ), το οποίο παραλαμβάνει την πλειοψηφία των αιτήσεων για ΑΔΕΤ.

Οι δικαιούχοι αποστέλλουν μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στην Ελληνική Αστυνομία για να αιτηθούν ραντεβού κατάθεσης δικαιολογητικών για την έκδοση της ΑΔΕΤ τους. Δύνανται να ζητήσουν ένα ενιαίο ραντεβού για ΑΔΕΤ και για Ταξιδιωτικό Έγγραφο, εφόσον το επιθυμούν. Το ραντεβού πρέπει να ζητηθεί εντός εξαμήνου από την έκδοση της Απόφασης ΑΔΕΤ ή Απόφασης Ανανέωσης ΑΔΕΤ, αλλιώς πρέπει να εκδοθεί νέα Απόφαση από την Υπηρεσία Ασύλου.

Για τα άτομα που διαμένουν στο σύστημα υποδοχής, η διοίκηση των καμπς προγραμματίζει ομαδικά ραντεβού μόλις συγκεντρωθεί συγκεκριμένος αριθμός ανθρώπων και μεριμνά για τη μεταφορά τους στο ΤΑΑ κάθε Τρίτη και Πέμπτη.³²

Όπως επισημάνθηκε πρόσφατα από την Ελληνική Αστυνομία, τα ραντεβού προγραμματίζονται εντός 10 περίπου ημερών από την υποβολή του αιτήματος μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.³³ Στις υποθέσεις που υποστηρίζει η RSA το τελευταίο έτος, οι χρόνοι αναμονής για τον προγραμματισμό ραντεβού κατάθεσης δικαιολογητικών στο ΤΑΑ κυμαίνονταν από μία έως 19 ημέρες από την υποβολή της σχετικής αίτησης:

Χρόνος αναμονής υποθέσεων RSA για ραντεβού κατάθεσης δικαιολογητικών στο ΤΑΑ			
	Αίτηση ραντεβού	Προγραμματισμός	Ημέρες
Χαλίντ*	5 Μαρ 2025	10 Μαρ 2025	5
Λέιλα*	11 Φεβ 2025	12 Φεβ 2025	1
Χαντίτζα*	4 Φεβ 2025	7 Φεβ 2025	3
Χάνι*	30 Ιαν 2025	3 Φεβ 2025	4
Αχμέντ*	28 Ιαν 2025	29 Ιαν 2025	1
Μοχάμεντ*	24 Ιαν 2025	27 Ιαν 2025	3
Ομάρ*	14 Ιαν 2025	15 Ιαν 2025	1
Μαχμούντ*	28 Νοε 2024	3 Δεκ 2024	5
Μεχμέτ*	20 Σεπ 2024	4 Οκτ 2024	14
Μεχμέτ *	9 Σεπ 2024	20 Σεπ 2024	11
Μεχμέτ *	21 Αυγ 2024	9 Σεπ 2024	19
Αμπάς*	7 Αυγ 2024	26 Αυγ 2024	19

³¹ Άρθρο 5 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

³² Ελληνική Αστυνομία, «Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας – Επιστολή νομικών οργανώσεων», 1619/24/258242, 11 Δεκεμβρίου 2024, σκ. 1(α).

³³ Στο ίδιο.

Τα ραντεβού στο ΤΑΑ προγραμματίζονται καθημερινά για τις επτά το πρωί για το σύνολο των προσερχόμενων δικαιούχων. Αν οι ενδιαφερόμενος/οι δεν προσέλθουν εγκαίρως, δεν τους επιτρέπεται η είσοδος και πρέπει να προγραμματιστεί νέο ραντεβού. Στο Τμήμα δεν παρέχεται διερμηνεία για την επικοινωνία των αστυνομικών αρχών με τις/τους επωφελομένους/ους, ούτε ειδικές συνθήκες για τη διευκόλυνση και υποστήριξη των ευάλωτων προσώπων.

Την ημέρα του προγραμματισμένου ραντεβού με την Ελληνική Αστυνομία, η/ο δικαιούχος παρίσταται αυτοπροσώπως στο Γραφείο Διαβατηρίων και προσκομίζει φωτογραφίες, καθώς και υπεύθυνη δήλωση στα ελληνικά, με την οποία βεβαιώνει τον τόπο διαμονής της/του. Στο Γραφείο Διαβατηρίων πραγματοποιείται και η λήψη δακτυλικών αποτυπωμάτων.³⁴ Η νομοθεσία προβλέπει την αυτεπάγγελτη αναζήτηση της απόφασης ασύλου και της Απόφασης ΑΔΕΤ από τις αρχές μέσω του πληροφοριακού συστήματος «Αλκυόνη»,³⁵ πράγμα που δεν ισχύει, ωστόσο, για τα **Ταξιδιωτικά Έγγραφα**.

Η/Ο δικαιούχος επιδεικνύει, επίσης, έγκυρο Δελτίο Αιτούντος Διεθνή Προστασία (ΔΑΔΠ) σε περίπτωση αρχικής χορήγησης ΑΔΕΤ ή τη ληγμένη ΑΔΕΤ σε περίπτωση ανανέωσης.³⁶ Δεν έχουν παρατηρηθεί πρόσφατα γενικευμένες δυσχέρειες στη χορήγηση ΔΑΔΠ που επηρεάζουν τη δυνατότητα των δικαιούχων να αιτηθούν ΑΔΕΤ, όπως είχαν εκτεθεί τα προηγούμενα χρόνια.³⁷

Μετά την κατάθεση των δικαιολογητικών και τη δακτυλοσκόπηση, η/ο δικαιούχος λαμβάνει ένα αποδεικτικό κατάθεσης με έναν γραμμωτό κωδικό. Το κατά τόπον αρμόδιο Γραφείο Διαβατηρίων διαβιβάζει τον φάκελο στη Διεύθυνση Διαβατηρίων και Εγγράφων Ασφαλείας του Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας, την κεντρική υπηρεσία αρμόδια για την εκτύπωση της ΑΔΕΤ. Οι εκτυπωμένες ΑΔΕΤ επιστρέφονται στο κατά τόπον αρμόδιο Γραφείο Διαβατηρίων εντός 15 ημερών,³⁸ ώστε να τα παραλάβει υπάλληλος της Υπηρεσίας Ασύλου και να τα μεταφέρει στην Υπηρεσία Ασύλου.³⁹

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία, το Αρχηγείο Ελληνικής Αστυνομίας παρέλαβε 45.891 αιτήσεις για ΑΔΕΤ μεταξύ 1 Ιανουαρίου και 30 Νοεμβρίου 2024. Σε 45.133 από αυτές τις υποθέσεις, η εκτυπωμένη ΑΔΕΤ διαβιβάστηκε στο κατά τόπον αρμόδιο Γραφείο Διαβατηρίων εντός της δεκαπενθήμερης προθεσμίας που ορίζει ο νόμος, στις υπόλοιπες δε περιπτώσεις διαβιβάστηκε εντός εικοσαήμερου.⁴⁰

Τρίτο στάδιο: Παραλαβή ΑΔΕΤ από την Υπηρεσία Ασύλου

Με το πέρας του προεκτεθέντος Δεύτερου Σταδίου, οι δικαιούχοι αναμένουν μέχρι να είναι έτοιμη για παραλαβή η ΑΔΕΤ τους. Δεν ενημερώνονται όταν εκτυπώνεται η ΑΔΕΤ τους, ούτε όταν παραλαμβάνεται με μέριμνα της Υπηρεσίας Ασύλου από την Ελληνική Αστυνομία.

³⁴ Άρθρο 7 ΚΥΑ 513542/2022.

³⁵ Άρθρο 6 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

³⁶ Στο ίδιο.

³⁷ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα*, Μάρτιος 2024, 11, διαθέσιμο [εδώ](#), Μάρτιος 2023, 10-11, διαθέσιμο [εδώ](#).

³⁸ Άρθρο 7 παρ. 8 ΚΥΑ 513542/2022.

³⁹ Άρθρο 7 παρ. 9 ΚΥΑ 513542/2022.

⁴⁰ Ελληνική Αστυνομία, «Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας – Επιστολή νομικών οργανώσεων», 1619/24/258242, 11 Δεκεμβρίου 2024, σκ. 1(ε).

Μολονότι η νομοθεσία ορίζει ως αρμόδια αρχή παράδοσης της ΑΔΕΤ το ΠΓΑ ή ΑΚΑ που εξέδωσε την Απόφαση ΑΔΕΤ,⁴¹ στην πράξη, η παραλαβή των ΑΔΕΤ για τις υποθέσεις που υπάγονται στα ΠΓΑ και ΑΚΑ της Αττικής γίνεται αποκλειστικά στο ΠΓΑ Αττικής («Κατεχάκη»), «για λόγους συνεργειών κλίμακας».⁴²

Οι χρόνοι αναμονής από την κατάθεση δικαιολογητικών στο ΤΑΑ μέχρι την παράδοση της ΑΔΕΤ από το ΠΓΑ Αττικής σε υποθέσεις που υποστήριξε η RSA το περασμένο έτος υπερβαίνει συστηματικά τον ένα μήνα και φτάνει μέχρι και τους δύο μήνες σε ορισμένες περιπτώσεις:

Χρόνος αναμονής υποθέσεων RSA από την κατάθεση δικαιολογητικών μέχρι την παραλαβή ΑΔΕΤ			
	Κατάθεση δικαιολογητικών	Παραλαβή	Ημέρες
Χάνι*	3 Φεβ 2025	31 Μαρ 2025	56
Μοχάμεντ*	27 Ιαν 2025	31 Μαρ 2025	63
Μαχμούντ*	3 Δεκ 2024	28 Ιαν 2025	56
Καμπίρ* & Σοράγια*	24 Σεπ 2024	30 Οκτ 2024	36
Μουσταφά*	24 Σεπ 2024	24 Οκτ 2024	30
Ζαμπιολά*	13 Αυγ 2024	18 Σεπ 2024	36
Τζαμάλ*	31 Μαι 2024	19 Ιουλ 2024	49
Αμίν*	15 Μαι 2024	2 Ιουλ 2024	48

Η Υπηρεσία Ασύλου δεν ενημερώνει ατομικά τις/τους ενδιαφερομένες/ους για την επικείμενη παραλαβή της ΑΔΕΤ τους. Στο τέλος κάθε εβδομάδας, αναρτάται ένας κατάλογος εξαψήφιων Αριθμών Υποθέσεων Ασύλου, στους οποίους αντιστοιχούν ΑΔΕΤ έτοιμες για παραλαβή την οριζόμενη ημερομηνία. Επομένως, οι δικαιούχοι πρέπει να ανατρέχουν τακτικά στους εβδομαδιαίους καταλόγους της ιστοσελίδας του Υπουργείου, μέχρι να εντοπίσουν τον Αριθμό Υπόθεσης Ασύλου τους και την ορισθείσα ημερομηνία παραλαβής. . Ο εβδομαδιαίος κατάλογος των ραντεβού παράδοσης εγγράφων στα ΠΓΑ Αττικής και Θεσσαλονίκης αναρτάται στις ιστοσελίδες με τίτλο «[Λίστες Έτοιμων Αδειών Διαμονής](#)», ωστόσο λειτουργεί παράλληλα διαφορετική ιστοσελίδα του ίδιου ιστοτόπου με τίτλο «[Λίστα ανανεωμένων Αδειών Διαμονής](#)», στην οποία έχουν σταματήσει να αναρτώνται τα ραντεβού των ΠΓΑ Αττικής και Θεσσαλονίκης από το φθινόπωρο του 2020, αλλά αναρτώνται σε αυτή τα ραντεβού του ΠΓΑ Χίου. Οι κατάλογοι είναι διαθέσιμοι μόνο στα ελληνικά, στα αγγλικά και στα γαλλικά.

Σε περίπτωση μη προσέλευσης στην Υπηρεσία Ασύλου την προγραμματισμένη ημερομηνία, δεν επαναπρογραμματίζεται αυτόματα το ραντεβού παραλαβής ΑΔΕΤ. Ο επαναπρογραμματισμός πρέπει να ζητηθεί από την/τον δικαιούχο. Μάλιστα, οι υπηρεσίες του Info Point του ΠΓΑ δεν γνωρίζουν την ακριβή ημερομηνία της προγραμματισμένης παράδοσης των εγγράφων που αναρτάται στις προεκτεθείσες ιστοσελίδες, παρά μόνο την ημερομηνία κατά την οποία εγκρίνεται η παραλαβή και εισάγεται η συγκεκριμένη υπόθεση στους καταλόγους της Υπηρεσίας για παράδοση.

⁴¹ Άρθρο 9 ΚΥΑ 513542/2022.

⁴² Υπηρεσία Ασύλου, «Ανανέωση Ταυτοποιητικών Εγγράφων Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας», 58515/2024, 16 Φεβρουαρίου 2024, 2.

Κατά την εμπειρία μας, ακόμη και για όσους δικαιούχους εκπροσωπούνται από δικηγόρο, ο επαναπρογραμματισμός χαμένων ραντεβού και η εν γένει επίλυση ζητημάτων σχετικά με την παραλαβή της ΑΔΕΤ απαιτούν αυτοπρόσωπη προσέλευση στο ΠΓΑ Αττικής, καθώς δεν απαντώνται σχετικά αιτήματα τηλεφωνικά ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Τον Φεβρουάριο του 2024, η Υπηρεσία Ασύλου είχε δηλώσει ότι «Εξετάζεται η δυνατότητα βελτίωσης παρουσίασης και αναζήτησης της παρεχόμενης πληροφορίας σχετικά με τις ΑΔΕΤ και τα TDV που είναι έτοιμα για παράδοση, καθώς και η επιλογή άλλων μέσων για τον επαναπρογραμματισμό των χαμένων ραντεβού, σε συνεργασία με τις αρμόδιες υπηρεσίες του Υπουργείου».⁴³ Κατά τον χρόνο αυτό, είχε επίσης ενημερώσει την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι «διερευνά εναλλακτικές της ισχύουσας (δημοσίευση εβδομαδιαίων καταλόγων/ ανακοινώσεων) καθώς ορισμένοι αιτούντες χάνουν/ παραβλέπουν το ραντεβού τους».⁴⁴ Τουλάχιστον ένα χρόνο αργότερα, ωστόσο, η διαδικασία παραλαβής της ΑΔΕΤ παραμένει η ίδια.

Παρατεταμένη αναμονή χωρίς έγγραφα μέχρι την ανανέωση ΑΔΕΤ

Οι παραπάνω ενότητες καταδεικνύουν μία σειρά από συστημικές πλημμέλειες στα διάφορα στάδια της διαδικασίας έκδοσης και ανανέωσης ΑΔΕΤ, με σοβαρότερη αυτή των παρατεταμένων καθυστερήσεων στη διεκπεραίωση των αιτήσεων ανανέωσης ΑΔΕΤ από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας. Τα χρονίζοντα αυτά ζητήματα συνεχίζουν να επισημαίνονται από ανεξάρτητες αρχές,⁴⁵ ενωσιακούς θεσμούς και υπηρεσίες,⁴⁶ καθώς και εκτελεστικές και δικαστικές αρχές της αλλοδαπής.⁴⁷

Από την εμπειρία μας στην εκπροσώπηση υποθέσεων τα τελευταία χρόνια, προκύπτουν δυσανάλογα μεγάλοι χρόνοι αναμονής στη διαδικασία ανανέωσης της ΑΔΕΤ, οι οποίοι φτάνουν ή

---

⁴³ Στο ίδιο, 3.

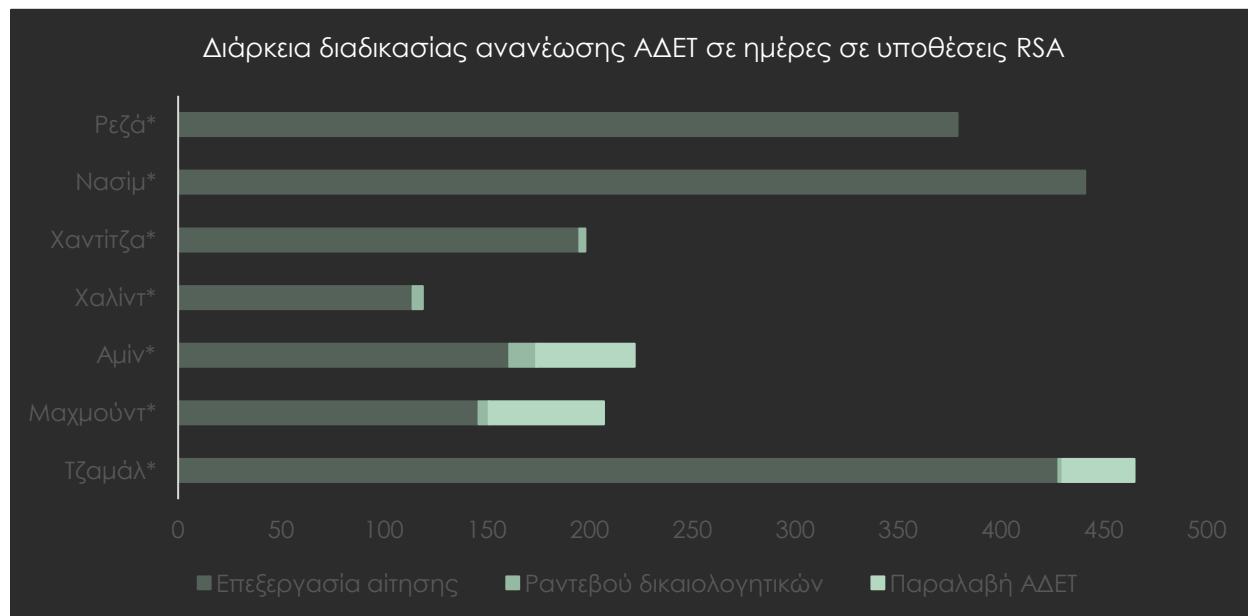
⁴⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «(main points discussed in JF with GAS on 21 February 2024)», Ares(2024)4013042, 21 Φεβρουαρίου 2024.

⁴⁵ Συνήγορος του Πολίτη, «Υπενθύμιση αναπάντητου εγγράφου», 355384/54532, 29 Οκτωβρίου 2024, «Αδυναμία πρόσβασης δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα δικαιώματα τους βάσει των ισχυουσών βεβαιώσεων-Διαδικασία απενεργοποίησης Α.Μ.Κ.Α. σε περίπτωση υποβληθέντος αιτήματος ανανέωσης Α.Δ.Ε.Τ. δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 355834/316047/39669/2024, 8 Αυγούστου 2024, «Καθυστερήσεις πλέον του έτους στη διαδικασία ανανέωσης Α.Δ.Ε.Τ. σε υπόθεση δικαιούχου διεθνούς προστασίας», 316047/64653/2022, 28 Νοεμβρίου 2022, Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, «Επιστολή της ΕΕΔΑ προς τα συναρμόδια Υπουργεία για το θέμα της ανανέωσης των αδειών διαμονής δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 27 Ιουνίου 2021, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁴⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Mission Report – Acting Director-General Beate Gminder to Greece – 15-16 July 2024», Ares(2024)6952325, 26 Ιουλίου 2024, 3, Επιστολή στον Υπουργό Επικρατείας, Ares(2023)8268343, 4 Δεκεμβρίου 2023, 10, *Operational conclusions – 12th Steering Committee meeting for migration management*, Ares(2023)3222469, 25 Απριλίου 2023, *Task Force Migration Management Mission Report – Athens/Lesvos/Evros – July 2022*, Ares(2022)5049125, Επιστολή υπ' αριθμ. Ares(2021)8048555, 7 Δεκεμβρίου 2021, διαθέσιμο [εδώ](#), EUAA, *Residence permits and travel documents for third-country nationals in the context of asylum*, EUAA/2023/23, Νοέμβριος 2023, διαθέσιμο [εδώ](#).

⁴⁷ Ολλανδική Κυβέρνηση, «Kamerbrief over diverse onderwerpen migratiebeleid», 7 Νοεμβρίου 2022, διαθέσιμο [εδώ](#).

υπερβαίνουν το ένα έτος από την υποβολή της αίτησης ανανέωσης μέχρι την παραλαβή της νέας ΑΔΕΤ:⁴⁸

Καθ' όλο το διάστημα της πολύμηνης αναμονής, οι δικαιούχοι δεν ενημερώνονται τακτικά από την Υπηρεσία Ασύλου για την πορεία της αίτησης ανανέωσής τους, ούτε απαντώνται πραγματικά τα αιτήματά τους για ενημέρωση, όπως περιγράφεται αναλυτικά στην ενότητα [Ενημέρωση & Συνδρομή](#).

Μέχρι την παραλαβή της αρχικής ΑΔΕΤ, οι δικαιούχοι διατηρούν το ΔΑΔΠ τους και δύνανται να το ανανεώσουν κατά τη λήξη του.⁴⁹ Το ίδιο δεν ισχύει, ωστόσο, στις ανανεώσεις ΑΔΕΤ, οι κάτοχοι των οποίων δεν λαμβάνουν κανένα ταυτοποιητικό έγγραφο κατά την υποβολή της αίτησης ανανέωσης και μέχρι την παραλαβή της νέας ΑΔΕΤ τους, στερούμενοι ως εκ τούτου οποιουδήποτε μέσου απόδειξης του καθεστώτος τους.

«Κενό γράμμα» η βεβαίωση δικαιούχου

Σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο για τις ΑΔΕΤ, «Μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου... η αρμόδια Υπηρεσία χορήγησης Α.Δ.Ε.Τ. χορηγεί βεβαίωση περί κατάθεσης αίτησης και απαραίτητων δικαιολογητικών για τη χορήγηση Α.Δ.Ε.Τ.»⁵⁰ Παράλληλα, η Υπηρεσία Ασύλου εκδίδει «βεβαίωση δικαιούχου προσφυγικού καθεστώτος» ή «βεβαίωση δικαιούχου επικουρικής προστασίας» κατόπιν σχετικού αιτήματος στο ΠΓΑ ή ΑΚΑ το οποίο εξέδωσε την αρχική Απόφαση ΑΔΕΤ – όχι στο ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, στο οποίο απευθύνεται η αίτηση ανανέωσης ΑΔΕΤ.

⁴⁸ Οι παρατηρήσεις μας θέτουν ευθέως σε αμφισβήτηση την άποψη της Υπηρεσίας Ασύλου ότι «ο χρόνος αναμονής αυτή τη στιγμή βρίσκεται στους 3-4 μήνες»: Υπηρεσία Ασύλου, 16th Steering Committee Meeting for Migration Management, Ares(2024)7532741, 22 Μαρτίου 2024, 3.

⁴⁹ Στα ΔΑΔΠ, ωστόσο, δεν αναγράφεται η χορήγηση καθεστώτος διεθνούς προστασίας.

⁵⁰ Άρθρο 13 ΚΥΑ 513542/2022.

Ωστόσο, η εν λόγω βεβαίωση επ' ουδενί υποκαθιστά την ΑΔΕΤ, έχει δε αποβεί πλήρως ατελέσφορη στη διασφάλιση της πρόσβασης των προσφύγων στα δικαιώματά τους όσο αναμένουν την ανανέωση της άδειάς τους.

Πρώτον, η βεβαίωση δεν χορηγείται από την Υπηρεσία Ασύλου πριν πρωτοκολληθεί και αναρτηθεί στην «Αλκυόνη II» η αίτηση ανανέωσης από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας, ενέργεια η οποία συχνά διεξάγεται εβδομάδες ή και μήνες μετά την υποβολή της αίτησης, όπως αναφέρεται στο [Πρώτο Στάδιο](#) της διαδικασίας.

Δεύτερον, συνεχίζεται το φαινόμενο της έλλειψης ομοιομορφίας στο περιεχόμενο των βεβαιώσεων που εκδίδονται από τα ΠΓΑ και ΑΚΑ της Υπηρεσίας Ασύλου, ακόμη και εντός της Αττικής:

Περιεχόμενο βεβαιώσεων δικαιούχων στην Αττική				
Στοιχεία βεβαίωσης	ΠΓΑ Αττικής	ΠΓΑ Πειραιά	ΠΓΑ Αλιψίου	ΑΚΑ Ταχέας
Ημερ. υποβολής αίτησης ανανέωσης	√	√	√	√
Ημερ. πρωτοκόλλησης αίτησης ανανέωσης	x	x	x	√
Διάρκεια ισχύος βεβαίωσης	Εξάμηνη	Εξάμηνη	Εξάμηνη	Τρίμηνη

Τρίτον, οι βεβαιώσεις δεν φέρουν πλέον καμία μνεία στη δυνατότητα πρόσβασης του δικαιούχου στα ίδια δικαιώματα τα οποία απολάμβανε με την κατοχή ΑΔΕΤ εν ισχύ. Ωστόσο, ακόμη και υπό τον προγενέστερο τύπο, με την επισήμανση ότι παρέχονται «στον δικαιούχο τα ίδια δικαιώματα και υποχρεώσεις που διέθετε και πριν τη λήξη ισχύος της ΑΔΕΤ», οι βεβαιώσεις δεν γίνονταν δεκτές από δημόσιες αρχές και υπηρεσίες ως αποδεικτικό του καθεστώτος ασύλου στις συναλλαγές των ανθρώπων που αναμένουν την ανανέωση της ΑΔΕΤ τους.⁵¹

Επισημαίνουμε, δυστυχώς, ότι οι δηλώσεις της Υπηρεσίας Ασύλου στις επαφές της με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, κατά τις οποίες φέρεται να «έχει ξεκινήσει να εκδίδει βεβαιώσεις στους αιτούντες όσο αναμένουν την ανανέωση, οι οποίες τους δίνουν το ίδιο νομικό καθεστώς με αυτό που ίσχυε πριν την αίτηση ανανέωσης»,⁵² είναι παραπλανητικές. Τουναντίον, επιβεβαιώνουμε ότι καμία αλλαγή δεν έχει επέλθει επί του θέματος στην πράξη: οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που έχουν στην κατοχή τους βεβαίωση δικαιούχου εν αναμονή της ανανέωσης της ΑΔΕΤ τους, αδυνατούν να έχουν πρόσβαση στα δικαιώματα και στις υπηρεσίες που απορρέουν από το καθεστώς προστασίας τους.

Και στο σημείο αυτό, η Υπηρεσία Ασύλου είχε εξαγγείλει τον Φεβρουάριο του 2024 μία νομοθετική τροποποίηση, που θα αποσκοπούσε στη θέσπιση συγκεκριμένων προδιαγραφών για τις βεβαιώσεις, με δυνατότητα επαλήθευσης της εγκυρότητας των στοιχείων και της γνησιότητας των εγγράφων στα πρότυπα του Κώδικα Μετανάστευσης και με πρόβλεψη για γενική αποδοχή τους

⁵¹ Συνήγορος του Πολίτη, «Ισχύς των βεβαιώσεων δικαιούχων διεθνούς προστασίας εκκρεμούσης της διαδικασίας ανανέωσης αδειών διαμονής αναφορικά με τη πρόσβαση σε δικαιώματα», 316047/66289, 5 Δεκεμβρίου 2022.

⁵² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 18th Steering Committee Meeting for Migration Management, Ares(2024)5820415, 6 Ιουνίου 2024, 2.

από τρίτους.⁵³ Κανένα μέτρο δεν έχει ληφθεί από τις αρχές προς αυτή την κατεύθυνση μέχρι σήμερα.⁵⁴

Πέραν της αποστέρησης κοινωνικών δικαιωμάτων, οι ως άνω πλημμέλειες περιορίζουν και το δικαίωμα στη νομική εκπροσώπηση, εφόσον εφόσον παρεμποδίζεται η δυνατότητα των δικαιούχων διεθνούς προστασίας να εξουσιοδοτήσουν δικηγόρο με ιδιωτικό έγγραφο, ελλείψει των απαιτούμενων έγκυρων ταυτοποιητικών εγγράφων για τη θεώρηση του γνησίου της υπογραφής τους ενώπιον δημόσιας αρχής σύμφωνα με τον Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.⁵⁵

Υπογραμμίζουμε ότι, ελλείψει έγκυρης ΑΔΕΤ, είναι αδύνατη η θεώρηση του γνησίου της υπογραφής ακόμη και κατόχου έγκυρου Ταξιδιωτικού Εγγράφου, καθώς τα Κέντρα Εξυπηρέτησης Πολιτών (ΚΕΠ) απαιτούν έγκυρη ΑΔΕΤ για την εξυπηρέτηση της θεώρησης του γνησίου της υπογραφής.

Τέλος, επισημαίνουμε ότι, σύμφωνα με τον Κώδικα Ασύλου, η έναρξη ισχύος της ΑΔΕΤ αντιστοιχεί στην ημερομηνία έκδοσης της Απόφασης ΑΔΕΤ από την Υπηρεσία Ασύλου για τις αρχικές άδειες και στην ημερομηνία λήξης της προϊσχύσασας άδειας για τις ανανεώσεις,⁵⁶ όχι στην πραγματική ημερομηνία παραλαβής της (νέας) ΑΔΕΤ. Δημιουργείται, έτσι, σημαντικός κίνδυνος ιδίως για τους κατόχους επικουρικής προστασίας, των οποίων οι ΑΔΕΤ ισχύουν για ένα έτος,⁵⁷ δεδομένου ότι ΑΔΕΤ που τους χορηγούνται λήγουν άμεσα ή έχουν ήδη λήξει και χρήζουν άμεσης ανανέωσης, λόγω των ανωτέρω εκτεθεισών καθυστερήσεων.

Αντικατάσταση απολεσθέντων ή κατασχεθέντων εγγράφων

Σε περίπτωση απώλειας ή κλοπής της ΑΔΕΤ, η/ο δικαιούχος οφείλει να τη δηλώσει στην Ελληνική Αστυνομία και να καταθέσει αντίγραφο της δήλωσης απώλειας ή κλοπής στο ΠΓΑ ή ΑΚΑ που χορήγησε το καθεστώς διεθνούς προστασίας, μαζί με αίτηση για νέα ΑΔΕΤ.⁵⁸ Παρότι ο νόμος ορίζει ότι η ΑΔΕΤ ακυρώνεται αυτόματα με τη δήλωση απώλειας ή κλοπής,⁵⁹ η Υπηρεσία Ασύλου στην πράξη αναμένει την πάροδο διμήνου από τη δήλωση απώλειας ή κλοπής, προτού προβεί σε έκδοση νέας Απόφασης ΑΔΕΤ, με διάρκεια ισχύος που αντιστοιχεί σε αυτή της απολεσθείσας ή κλαπείσας άδειας.⁶⁰

Περαιτέρω, δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που ζητούν άσυλο σε άλλο κράτος και καταθέτουν στις αρχές αυτού την ελληνική ΑΔΕΤ και το Ταξιδιωτικό Έγγραφο τους δύνανται να επιστραφούν

⁵³ Υπηρεσία Ασύλου, «Ανανέωση Ταυτοποιητικών Εγγράφων Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας», 58515/2024, 16 Φεβρουαρίου 2024, 2-3.

⁵⁴ Η Υπηρεσία Ασύλου έχει επίσης παραλείψει να απαντήσει στις ερωτήσεις του Συνηγόρου του Πολίτη σχετικά με την πορεία υλοποίησης των εξαγγελθέντων μέτρων: Συνήγορος του Πολίτη, «Υπενθύμιση αναπάντητου εγγράφου», 355384/54532, 29 Οκτωβρίου 2024, «Αδυναμία πρόσβασης δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα δικαιώματά τους βάσει των ισχυουσών βεβαιώσεων-Διαδικασία απενεργοποίησης Α.Μ.Κ.Α. σε περίπτωση υποβληθέντος αιτήματος ανανέωσης Α.Δ.Ε.Τ. δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 355834/316047/39669/2024, 8 Αυγούστου 2024.

⁵⁵ Άρθρο 11 παρ. 1 Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας.

⁵⁶ Άρθρο 23 παρ. 1 εδ. ε' Κώδικα Ασύλου. Ωστόσο, στην Εγκύκλιο 68883/2023 του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου, προβλέπεται ότι η ρύθμιση αφορά μόνο την πρώτη ανανέωση.

⁵⁷ Άρθρο 23 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου.

⁵⁸ Άρθρο 11 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

⁵⁹ Άρθρο 11 παρ. 2 ΚΥΑ 513542/2022.

⁶⁰ Άρθρο 11 παρ. 1 ΚΥΑ 513542/2022.

στην Ελλάδα χωρίς να τους παραδοθούν τα συγκεκριμένα έγγραφα, άλλως να αντιμετωπίσουν πολύμηνες καθυστερήσεις στην παραλαβή τους, λόγω της αναγκαίας επικοινωνίας με τις διπλωματικές ή προξενικές αρχές στο ενδιαφερόμενο κράτος. Εξακολουθούν να ισχύουν οι σχετικές παρατηρήσεις μας, όπως έχουν διατυπωθεί σε προηγούμενες εκθέσεις.⁶¹

Προσωπική ιστορία: Η **Φαρζανά*** και η **Παρβανά*** είναι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν. Οι δύο αδελφές επιστράφηκαν από την Ελβετία στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 2024, ενόσω οι ΑΔΕΤ και τα ταξιδιωτικά έγγραφά τους ήταν ακόμη σε ισχύ. Κατά την άφιξή τους στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, η Παρβανά παρέλαβε το ελληνικό ταξιδιωτικό έγγραφο της αλλά όχι την ΑΔΕΤ της. Κατόπιν επαφής με την Ελληνική Πρεσβεία στη Βέρνη στις αρχές Αυγούστου, ο δικηγόρος τους ενημερώθηκε ότι μόνο κατόπιν απευθείας απεύθυνσης της Υπηρεσίας Ασύλου δύναται η Πρεσβεία να προβεί στον εντοπισμό της συγκεκριμένης άδειας διαμονής. Το ΠΓΑ Πειραιά επικοινωνήσε με την Ελληνική Πρεσβεία στη Βέρνη στα μέσα Αυγούστου του 2024 και έλαβε απάντηση στις αρχές Σεπτεμβρίου, σύμφωνα με την οποία κατέστη αδύνατο να εντοπιστεί η ΑΔΕΤ.

Με βάση τα ανωτέρω, επαναλαμβάνουμε ότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας στην Ελλάδα παραμένουν αντιμέτωποι με μία σειρά από διοικητικά προσκόμματα, με έλλειψη σαφούς και σταθερής ενημέρωσης και με σημαντικές καθυστερήσεις στα διαφορετικά στάδια της διαδικασίας έκδοσης ή/και ανανέωσης της ΑΔΕΤ, με αποτέλεσμα να βρίσκονται για μακρό χρονικό διάστημα πολλών μηνών χωρίς έγκυρη ΑΔΕΤ, ελλείψει της οποίας δεν έχουν πρόσβαση σε βασικά δικαιώματα, όπως κοινωνικά επιδόματα, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, απασχόληση. Αδυνατούν, παράλληλα, να εξουσιοδοτήσουν δικηγόρο σύμφωνα με τις τυπικές προϋποθέσεις του νόμου. Παρά τις εξαγγελίες τους στις αρχές του 2024, οι ελληνικές αρχές δεν έχουν προβεί στις απαραίτητες νομοθετικές ρυθμίσεις για την αντιμετώπιση των συστημικών αυτών ελλείψεων.

Ταξιδιωτικό έγγραφο (TDV)

Το ταξιδιωτικό έγγραφο (*titre de voyage*, TDV) αποτελεί προϋπόθεση για τη δημιουργία τραπεζικού λογαριασμού στην Ελλάδα, εφόσον ορισμένες τράπεζες εξακολουθούν να μην δέχονται τις ΑΔΕΤ ως ταυτοποιητικά έγγραφα για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που επιθυμούν να ανοίξουν λογαριασμό. Η Ελληνική Κυβέρνηση δηλώνει, σε πρόσφατες επαφές της με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ότι «γνωρίζει καλά τα δομικά προβλήματα και τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι τράπεζες» σε σχέση με τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας.⁶²

Χορήγηση TDV

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας δύνανται να καταθέσουν δικαιολογητικά και δακτυλικά αποτυπώματα για να αιτηθούν ταξιδιωτικά έγγραφα στα Γραφεία Διαβατηρίων της Ελληνικής Αστυνομίας,⁶³ κατόπιν ραντεβού με το κατά τόπον αρμόδιο γραφείο, όπως προβλέπεται στη

⁶¹ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα*, March 2024, 3.

⁶² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *16th Steering Committee Meeting for Migration Management*, Ares(2024)7532741, 22 Μαρτίου 2024, 5.

⁶³ Άρθρο 3 ΚΥΑ 10302/2020, ΦΕΚ Β' 2036/30.05.2020.

διαδικασία του [Δεύτερου Σταδίου](#) της έκδοσης ΑΔΕΤ. Για την αίτηση αυτή αρκεί η απόφαση ασύλου, ωστόσο πρόσθετη προϋπόθεση για τον προγραμματισμό του ραντεβού για ταξιδιωτικά έγγραφα αποτελεί η καταβολή παραβόλου. Τα ταξιδιωτικά έγγραφα που εκτυπώνονται από το ΤΑΑ παραλαμβάνονται αποκλειστικά στο ΠΓΑ Αττικής, όπως περιγράφεται στο [Τρίτο Στάδιο](#) της παραλαβής των ΑΔΕΤ.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης, την Οδηγία για την αναγνώριση και τον Κώδικα Ασύλου, οι πρόσφυγες δικαιούνται ταξιδιωτικά έγγραφα εκτός αν συντρέχουν στο πρόσωπό τους «επιτακτικοί λόγοι εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης». ⁶⁴ Ίδια προϋπόθεση ισχύει και για τη χορήγηση [Άδειας Διαμονής](#) σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας. ⁶⁵ Ωστόσο, η ΚΥΑ 10302/2020, εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση του άρθρου 24 του Κώδικα Ασύλου, προβλέπει ότι «Δεν χορηγείται ταξιδιωτικό έγγραφο σε πρόσωπο που: α) έχει καταδικασθεί τελεσίδικα για πλαστογραφία, πλαστογραφία πιστοποιητικών, υπεξαγωγή εγγράφων, ψευδή ανωμοτί κατάθεση ή ψευδή δήλωση (άρθρα 216, 217, 222, και 225 Π.Κ. και άρθρο 22 παρ. 6 του ν. 1599/1986) εφόσον η τέλεση αυτών σχετίζεται με την έκδοση, τη χρήση, την απώλεια ή την κλοπή διαβατηρίου, ταυτότητας ή οποιουδήποτε άλλου εγγράφου που μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ταξιδιωτικό έγγραφο ή για εγκληματική οργάνωση, τρομοκρατικές πράξεις, αρπαγή, εμπόριο δούλων, εμπορία ανθρώπων, αρπαγή ανηλίκων, ακούσια απαγωγή, σωματεμπορία (άρθρα 187, 187Α, 322, 323, 323Α, 324, 327, 351 Π.Κ.) καθώς και τα αδικήματα του άρθρου 29 παρ. 5, 6, 7 και του άρθρου 30 παρ. 1 και 2 του ν. 4251/2014. Η απαγόρευση ισχύει από την έκδοση της τελεσίδικης καταδικαστικής απόφασης για πέντε (5) έτη εφόσον αφορά στην τέλεση των παραπάνω πλημμελημάτων και για δέκα (10) έτη αντίστοιχα στις περιπτώσεις τέλεσης κακούργηματος υπό την προϋπόθεση ότι έχει εκτιθεί η επιβληθείσα ποινή, β) έχει ασκηθεί σε βάρος του ποινική δίωξη για κακούργημα ή για αδίκημα της περίπτωσης (α) και για όσο χρόνο διαρκεί η εκκρεμοδικία...»⁶⁶

Κατά της απόφασης του ΠΓΑ ή ΑΚΑ περί μη χορήγησης ταξιδιωτικού εγγράφου προβλέπεται ενδικοφανής προσφυγή στον Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου, ο οποίος αποφασίζει κατόπιν εισήγησης τριμελούς επιτροπής.⁶⁷

Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε τον Ιούλιο του 2024 ότι το άρθρο 1 παρ. 2 ΚΥΑ 10302/2020 αντιβαίνει στο άρθρο 25 της Οδηγίας αναγνώρισης και στην εθνική διάταξη του άρθρου 24 του Κώδικα Ασύλου, στο βαθμό που εισάγει γενική απαγόρευση χορήγησης ταξιδιωτικού εγγράφου σε πρόσφυγες που διώκονται ή έχουν καταδικαστεί για οποιοδήποτε από τα αναφερόμενα αδικήματα, χωρίς να διαπιστώνεται η συνδρομή επιτακτικών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης.⁶⁸ Παρά ταύτα, η κανονιστική πράξη δεν έχει τροποποιηθεί μέχρι σήμερα.

Ως αποτέλεσμα της ανωτέρω διάταξης, απορρίπτεται στην πράξη η χορήγηση ταξιδιωτικών εγγράφων σε πρόσφυγες κατά των οποίων έχει ασκηθεί ποινική δίωξη ή έχει εκδοθεί καταδικαστική απόφαση με αναστολή εκτέλεσης ποινής για πλημμελήματα όπως η χρήση πλαστών ταξιδιωτικών

⁶⁴ Άρθρο 28 παρ. 1 Σύμβασης της Γενεύης του 1951, άρθρο 25 παρ. 1 Οδηγίας για την αναγνώριση, άρθρο 25 παρ. 1 Κανονισμού για την αναγνώριση, άρθρο 24 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου.

⁶⁵ Άρθρο 24 παρ. 1 Οδηγίας για την αναγνώριση.

⁶⁶ Άρθρο 1 παρ. 2 ΚΥΑ 10302/2020.

⁶⁷ Άρθρο 4 παρ. 3 ΚΥΑ 10302/2020.

⁶⁸ ΣΤΕ 1107/2024, σκ. 13. Βλ. και ΔΠρΑθ ΑΔ1550/2023, σκ. 9.

εγγράφων, χωρίς να προκύπτει η συνδρομή «επιτακτικών λόγων εθνικής ασφάλειας ή δημόσιας τάξης», ενόσω, δε, οι ίδιοι πρόσφυγες έχουν λάβει ΑΔΕΤ από τις ελληνικές αρχές.

Ανανέωση TDV

Για την ανανέωση των ταξιδιωτικών εγγράφων, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας υποβάλλουν αίτηση και ψηφιακή φωτογραφία στην ηλεκτρονική διεύθυνση gas.traveldoc@migration.gov.gr του ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας,⁶⁹ ενώ υποχρεούνται να προσκομίσουν υπεύθυνη δήλωση περί μη τέλεσης αξιόποινης πράξης εκ των αναφερόμενων στο άρθρο 1 παρ. 2 ΚΥΑ 10302/2020,⁷⁰ μολονότι και στην περίπτωση των διαβατηρίων διενεργείται «έλεγχος δικωκτικών» από την Υπηρεσία Ασύλου.

Μόνο τρεις υπάλληλοι του ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας ήταν επιφορτισμένοι με την επεξεργασία αιτημάτων ανανέωσης ταξιδιωτικών εγγράφων στις 11 Φεβρουαρίου 2025.⁷¹ Εξ αυτού, παρατηρούνται **Παρατεταμένες Καθυστερήσεις** και σε αυτή τη διαδικασία ανανέωσης που φαίνεται να υπερβαίνουν ακόμη και αυτές της διαδικασίας ανανέωσης ΑΔΕΤ, βάσει της εμπειρίας μας από υποθέσεις που υποστηρίχθηκαν το τελευταίο έτος:

Προσωπικές ιστορίες: Ο **Ρεζά*** και η **Γκιούλ*** είναι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν και γονείς τεσσάρων παιδιών. Η οικογένεια υπέβαλε αιτήσεις ανανέωσης ταξιδιωτικών εγγράφων τον Οκτώβριο του 2022. Το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας ενέκρινε την ανανέωση του διαβατηρίου της Γκιούλ τον Ιούνιο του 2024, δηλαδή 20 μήνες αργότερα. Η αίτηση του Ρεζά εκκρεμεί ακόμη μέχρι σήμερα, για διάστημα άνω των 29 μηνών.

Ο **Νασίμ*** Σύρος πρόσφυγας, επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο του 2022. Ζήτησε την ανανέωση του ταξιδιωτικού εγγράφου του τον Ιούνιο του 2023 και δεν έχει λάβει απάντηση από το ΑΚΑ Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας μέχρι σήμερα, 20 μήνες μετά.

Επίσημα στοιχεία κάνουν λόγο για 909 εκκρεμείς αιτήσεις ανανέωσης TDV στην Υπηρεσία Ασύλου στα τέλη του 2024, εκ των οποίων 561 σε εκκρεμότητα για λιγότερο από έξι μήνες, 272 για διάστημα έξι έως δώδεκα μηνών και 76 για διάστημα μεγαλύτερο του ενός έτους.⁷²

Φορολογικά έγγραφα

Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ)

Ο Αριθμός Φορολογικού Μητρώου (ΑΦΜ) είναι προϋπόθεση για ενέργειες όπως η δημιουργία τραπεζικού λογαριασμού, η υποβολή φορολογικής δήλωσης, η μίσθωση ακινήτου και η

⁶⁹ Άρθρο 7 παρ. 2 ΚΥΑ 10302/2020.

⁷⁰ Άρθρο 7 παρ. 3 ΚΥΑ 10302/2020.

⁷¹ Πληροφόρηση από την Υπηρεσία Ασύλου, 24 Φεβρουαρίου 2025.

⁷² Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 43015/2025, 10 Μαρτίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

πρόσβαση στην αγορά εργασίας και την κοινωνική πρόνοια, συμπεριλαμβανομένου του προγράμματος HELIOS.

Προαπαιτούμενο για την απόδοση ΑΦΜ είναι η υποβολή αποδεικτικού διεύθυνσης, όπως μισθωτηρίου στο όνομα του δικαιούχου ή βεβαίωση φιλοξενίας από δημόσια αρχή ή ιδιώτη. Οι συμβάσεις μίσθωσης ακινήτου δηλώνονται υποχρεωτικά στην Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) και αναρτώνται στο διαδίκτυο. Επομένως, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που δεν διαθέτουν βεβαίωση φιλοξενίας ή/και είναι άστεγες/οι δεν μπορούν να αποκτήσουν ΑΦΜ αν δεν τους έχει ήδη αποδοθεί. Επισημαίνουμε ότι επιβάλλεται πρόστιμο σε περίπτωση παράλειψης δήλωσης ή αναληθούς δήλωσης μισθωτηρίου,⁷³ η δε εν γνώσει δήλωση ψευδών στοιχείων ή απόκρυψη της αλήθειας κατά την εξέταση από οποιαδήποτε αρχή διώκεται ποινικά και τιμωρείται με ποινή φυλάκισης.⁷⁴

Με απόφαση της ΑΑΔΕ, κατά την καταγραφή της αίτησης ασύλου τους, οι αιτούσες/ούντες διεθνή προστασία λαμβάνουν αυτόματα ΑΦΜ με την έκδοση του ΔΑΔΠ.⁷⁵ Η διαδικασία απόδοσης ΑΦΜ κινείται ηλεκτρονικά από τις αρχές ασύλου στο στάδιο της καταγραφής της αίτησης και εκδίδεται βεβαίωση απόδοσης ΑΦΜ στις/στους αιτούσες/ούντες.⁷⁶ Ωστόσο, μετά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας και την κήση **Άδειας Διαμονής**, τα στοιχεία ταυτοποιητικού εγγράφου στο μητρώο των δικαιούχων δεν ενημερώνονται αυτόματα από τις αρχές, αλλά απαιτείται ραντεβού με την αρμόδια Διεύθυνση Οικονομικών Υποθέσεων (ΔΟΥ) για την επικαιροποίηση των στοιχείων, το οποίο δεν δύναται να προγραμματιστεί χωρίς ΑΔΕΤ σε ισχύ.

Περαιτέρω, τα άτομα που δεν έλαβαν ΑΦΜ ως αιτούσες/ούντες άσυλο και έχουν ήδη αποκτήσει ΑΔΕΤ δεν ακολουθούν την ανωτέρω διαδικασία, αλλά παραπέμπονται από την Υπηρεσία Ασύλου στις ΔΟΥ. Στις περιπτώσεις αυτές, είναι απαραίτητη η κατοχή έγκυρου ΔΑΔΠ ή ΑΔΕΤ για την αίτηση απόδοσης ΑΦΜ.

Σημειώνουμε ότι π ΑΦΜ απενεργοποιείται αυτόματα κατά τη λήξη της **Άδειας Διαμονής** και παραμένει ανενεργός μέχρι την ανανέωσή της, με αποτέλεσμα οι ενδιαφερόμενοι να διατρέχουν κίνδυνο απώλειας κεκτημένων δικαιωμάτων, όπως η εργασία ή τα επιδόματα ανεργίας, ενόψει του προεκτεθέντος ζητήματος των πολύμηνων καθυστερήσεων στη διαδικασία ανανέωσης των αδειών διαμονής

Κλειδάρια TAXISnet

Ο κλειδάρια TAXISnet είναι προαπαιτούμενο για τις συναλλαγές με την ΑΑΔΕ και άλλες δημόσιες υπηρεσίες για βασικές διαδικασίες, όπως η υποβολή φορολογικής δήλωσης, η ενεργοποίηση κάρτας απεριόριστων μεταφορών κ.α.

Η απόδοση κλειδαριού ζητείται με ηλεκτρονική αίτηση στην ΑΑΔΕ για τον προγραμματισμό ραντεβού στην αρμόδια ΔΟΥ. Η πλατφόρμα της ΑΑΔΕ είναι διαθέσιμη μόνο στα ελληνικά. Η

⁷³ Άρθρο 5 Απόφασης ΑΑΔΕ ΠΟΛ1662/2018, ΦΕΚ Β' 3579/22.08.2018.

⁷⁴ Άρθρο 224 παρ. 4 Ποινικού Κώδικα, Ν 4619/2019, ΦΕΚ Α' 95/11.06.2019.

⁷⁵ Άρθρα 1 παρ. 3 και 8 Απόφασης ΑΑΔΕ Α1270/2020, ΦΕΚ Β' 5508/14.12.2020.

⁷⁶ Άρθρο 2 παρ. 1 Απόφασης ΑΑΔΕ Α1270/2020.

παραλαβή του κλειδαριθμού λαμβάνει χώρα στο ραντεβού με την αρμόδια ΔΟΥ, ενώ εν συνεχεία απαιτείται η ενεργοποίησή του επίσης μέσω της πλατφόρμας, διαθέσιμης μόνο στα ελληνικά.

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας στις/στους οποίες/ους αποδίδεται αυτόματα ΑΦΜ κατά την κατάθεση της αίτησης ασύλου, που έχουν ενδιάμεσως λάβει καθεστώς προστασίας και [Άδεια Διαμονής](#), δεν δύνανται να εκδώσουν κλειδαριθμό TAXISnet παρά μόνο εάν έχουν ενημερώσει τα στοιχεία ταυτοποιητικού εγγράφου του μητρώου τους στη ΔΟΥ, όπως περιγράφεται παραπάνω.

Προσωπική ιστορία: Ο **Χαλίντ***, πρόσφυγας από τη Συρία, επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 2024 με ΑΔΕΤ σε ισχύ. Στις αρχές Νοεμβρίου του 2024, υπέβαλε ηλεκτρονική αίτηση για ραντεβού με τη ΔΟΥ στην Αθήνα για την απόδοση κλειδαριθμού, τον οποίο δεν είχε λάβει πριν αναχωρήσει από την Ελλάδα. Η ΔΟΥ ζήτησε αντίγραφο της απόφασης ασύλου του, καθώς και του πρωτότυπου ΔΑΔΠ και της έγκυρης ΑΔΕΤ του, για την τροποποίηση των στοιχείων ταυτοποιητικού εγγράφου του στο μητρώο της, ως προϋπόθεση για την απόδοση κλειδαριθμού.

Εκκαθαριστικό σημείωμα

Το εκκαθαριστικό σημείωμα εκδίδεται κατόπιν της υποβολής φορολογικής δήλωσης, συνήθως τέσσερις μήνες μετά το τέλος του φορολογικού έτους αναφοράς. Επομένως, το εν λόγω έγγραφο δεν δύναται να χορηγηθεί αμέσως μόλις λάβει ένα άτομο διεθνή προστασία. Το εκκαθαριστικό σημείωμα αποτελεί προαπαιτούμενο για τη δημιουργία τραπεζικού λογαριασμού και για την αίτηση [Κοινωνικών Επιδομάτων](#).

Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ)

Ο Αριθμός Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) είναι ένας μοναδικός, υποχρεωτικός αριθμός για την απασχόληση και ασφάλιση όλων όσων υπάγονται στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης της χώρας.⁷⁷ Η κατοχή ενεργού ΑΜΚΑ είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την [Απασχόληση](#), την άσκηση επαγγέλματος, την κοινωνική ασφάλιση και εγγραφή στη Δημόσια Υπηρεσία Απασχόλησης (ΔΥΠΑ), όπως και για τη λήψη σύνταξης και γενικών επιδομάτων, καθώς και [Κοινωνικών Επιδομάτων](#). Ο ΑΜΚΑ είναι επίσης προαπαιτούμενο για τις συναλλαγές με τον Ενιαίο Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης (ε-ΕΦΚΑ) και άλλα ταμεία ασφάλισης, καθώς και με διάφορους φορείς του δημοσίου και δη για την έκδοση άδειας οδήγησης, κάρτας απεριόριστων διαδρομών, εισιτηρίων για αθλητικούς αγώνες, εμβολιασμός κατά της COVID-19 κλπ. Τέλος, απαιτείται ΑΜΚΑ για την πρόσβαση στο σύστημα υγείας, για την άυλη συνταγογράφηση και για την παροχή ιατροφαρμακευτικής και νοσοκομειακής περίθαλψης.⁷⁸ Απαιτείται επίσης ΑΜΚΑ για την πρόσβαση σε [Ξενώνες Αστέρων](#).

⁷⁷ Άρθρο 153 Ν 3655/2008, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 74 Ν 4826/2021, ΦΕΚ Α' 160/07.09.2021.

⁷⁸ ΑΜΚΑ, [Ερωτήσεις και απαντήσεις](#), διαθέσιμο [εδώ](#).

Απόδοση ΑΜΚΑ

Σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο του ΑΜΚΑ, από την έναρξη του 2025, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου είναι αρμόδιο για την απόδοση ΑΜΚΑ σε πολίτες τρίτων χωρών και ανιθαγενείς υπό την αρμοδιότητά του, συμπεριλαμβανομένων των δικαιούχων διεθνούς προστασίας.⁷⁹ Αποκλείονται εξ αυτού τα ΚΕΠ και ο ΕΦΚΑ από τη σχετική διαδικασία όσον αφορά τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας.

Εντούτοις, εξ όσων γνωρίζουμε, δεν έχει ξεκινήσει η απόδοση ΑΜΚΑ σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας με μέριμνα το Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου. Η δε Υπηρεσία Ασύλου ανέφερε τον Φεβρουάριο του 2025 ότι «η αρμόδια Διεύθυνση Πληροφορικής του Υ.Μ.Α. έχει δρομολογήσει ενέργειες τεχνικού επιπέδου με την αρμόδια Υπηρεσία του ΗΔΙΚΑ για την εφαρμογή του άρθρου 1 παρ. 5 περ. δ' της ΚΥΑ Φ80320/109864/2023».⁸⁰

Προσωπική ιστορία: Ο Χαλίντ*, πρόσφυγας από τη Συρία, επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 2024 και αδυνατεί να αποκτήσει ΑΜΚΑ για διάστημα τουλάχιστον επτά μηνών από την επανεισδοχή του. Στις αρχές Φεβρουαρίου του 2025, ο Χαλίντ απευθύνθηκε στην Υπηρεσία Ασύλου δια του πληρεξούσιου δικηγόρου του, αιτούμενος ΑΜΚΑ. Το ΑΚΑ Ταχείας απάντησε προφορικά ότι δεν έχουν τεθεί σε ισχύ οι απαιτούμενες ρυθμίσεις για τη διαδικασία αυτή.

Ήδη κατά τη διάρκεια του 2024, τα ΚΕΠ σταμάτησαν να αποδίδουν ΑΜΚΑ σε δικαιούχους διεθνούς προστασίας, παραπέμποντάς τις/τους στα αρμόδια υποκαταστήματα του ΕΦΚΑ. Παρά ταύτα, οι δικαιούχοι εξακολουθούν να παραπέμπονται εσφαλμένως στα ΚΕΠ για να αιτηθούν ΑΜΚΑ από τις αρχές, τόσο στο ενημερωτικό φυλλάδιο που τους επιδίδεται από την Υπηρεσία Ασύλου κατά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, όσο και σε απαντήσεις του [Helpdesk Κοινωνικής Ένταξης](#) του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου επί ατομικών αιτημάτων. Την ίδια απάντηση, ότι «ο ΕΦΚΑ και τα κατά τόπους ΚΕΠ δύνανται να εξυπηρετούν τους δικαιούχους» αναφορικά με τον ΑΜΚΑ, έλαβε η RSA από την Υπηρεσία Ασύλου τον Φεβρουάριο του 2025.⁸¹

Περαιτέρω, ορισμένα υποκαταστήματα ΕΦΚΑ τα οποία έρχονταν σε επαφή με δικαιούχους διεθνούς προστασίας το 2024 έθεταν αυθαίρετα πρόσθετα απαιτούμενα δικαιολογητικά, όπως [Ταξιδιωτικό Έγγραφο](#) ή πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης ή πιστοποιητικό γέννησης, παρότι οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας εξαιρούνται κατά νόμο από την προσκόμιση τέτοιων δικαιολογητικών.⁸²

Προϋπόθεση για την απόδοση ΑΜΚΑ είναι η κατοχή «*τίτλου παραμονής στη χώρα με δικαίωμα πρόσβασης στην αγορά εργασίας σε ισχύ*»,⁸³ ήτοι [Άδειας Διαμονής](#). Οι αιτούσες/ούντες άσυλο

⁷⁹ Άρθρο 1 παρ. 5 περ. δ' ΚΥΑ Φ80320/109864/2023, ΦΕΚ Β' 7280/22.12.2023. Η διάταξη τέθηκε σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2025 σύμφωνα με το άρθρο 18 της ΚΥΑ.

⁸⁰ Πληροφόρηση από την Υπηρεσία Ασύλου, 24 Φεβρουαρίου 2025.

⁸¹ Στο ίδιο.

⁸² ΕΣΠ κ.α., «Απόδοση και λειτουργία ΑΜΚΑ και διασφάλιση κοινωνικών δικαιωμάτων δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 358/2024, 15 Ιουλίου 2024.

⁸³ Άρθρο 3 περ. α' ΚΥΑ Φ80320/109864/2023.

δεν δικαιούνται ΑΜΚΑ, αλλά λαμβάνουν Προσωρινό Αριθμό Ασφάλισης και Υγειονομικής Περίθαλψης Αλλοδαπού (ΠΑΑΥΠΑ) κατά την κατάθεση της αίτησης ασύλου τους.⁸⁴ Ο ΠΑΑΥΠΑ μετατρέπεται σε ΑΜΚΑ εντός ενός μηνός από τη χορήγηση της ΑΔΕΤ.⁸⁵ Η μετατροπή του ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ δεν πραγματοποιείται αυτόματα – πρέπει να ζητηθεί από την/τον δικαιούχο.⁸⁶

Υπογραμμίζεται ότι οι αρμόδιες αρχές δεν προβαίνουν στην απόδοση ΑΜΚΑ αν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις ενεργοποίησής του, όπως περιγράφονται κατωτέρω.

Ενεργοποίηση ΑΜΚΑ

Σύμφωνα με το κανονιστικό πλαίσιο του ΑΜΚΑ, οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας δύνανται να ενεργοποιήσουν τον ΑΜΚΑ τους μόνον εφόσον προσκομίσουν αποδεικτικό διαμονής και σύμβαση εργασίας ή βεβαίωση πρόσληψης, αναρτημένη στο πληροφοριακό σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» του Υπουργείου Εργασίας, ως αποδεικτικό διεύθυνσης κατοικίας.⁸⁷ Ο νόμος εισάγει, έτσι, διακριτική μεταχείριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε σχέση με τις/τους Έλληνες πολίτες και πολίτες της ΕΕ, για τις/τους οποίες/ους οι ως άνω προϋποθέσεις τίθενται εναλλακτικά και όχι σωρευτικά. Ως αποτέλεσμα της ρύθμισης, οι πρόσφυγες που δεν έχουν εξασφαλίσει νόμιμη απασχόληση αδυνατούν να αποκτήσουν ενεργό ΑΜΚΑ και αποκλείονται πλήρως από την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και την κοινωνική πρόνοια.⁸⁸

Σοβαρότατες ανησυχίες έχουν διατυπωθεί κατά της εν λόγω κρατικής ρύθμισης από τον Συνήγορο του Πολίτη.⁸⁹ Η δε Ευρωπαϊκή Επιτροπή, όπως έχει αναφέρει στην κοινωνία των πολιτών, έχει επισημάνει επανειλημμένως το ζήτημα προς τις αρμόδιες αρχές, με σκοπό την αντιμετώπιση του αποκλεισμού των δικαιούχων διεθνούς προστασίας από τον ΑΜΚΑ και της δυσμενούς διακριτικής μεταχείρισής τους σε σχέση με τις/τους Έλληνες πολίτες.⁹⁰ Από την πλευρά του, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου δέχεται ότι η υπέρβαση του εμποδίου αυτού απαιτεί νομοθετική τροποποίηση.⁹¹ Παρά ταύτα, το ζήτημα δεν έχει επιλυθεί, ούτε έχει τροποποιηθεί το σχετικό κανονιστικό πλαίσιο μέχρι σήμερα.

⁸⁴ Άρθρο 59 παρ. 2 Κώδικα Ασύλου, άρθρο 1 παρ. 2 ΚΥΑ 605869/2022, ΦΕΚ Β' 5392/18.10.2022.

⁸⁵ Άρθρο 8 παρ. 1 ΚΥΑ 605869/2022.

⁸⁶ Άρθρο 8 παρ. 2 ΚΥΑ 605869/2022.

⁸⁷ Άρθρο 6 παρ. 5β ΚΥΑ Φ80320/109864/2023.

⁸⁸ RSA κ.α., «Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας», β/139/24.10.2024, 24 Οκτωβρίου 2024, ΕΣΠ κ.α., «Απόδοση και λειτουργία ΑΜΚΑ και διασφάλιση κοινωνικών δικαιωμάτων δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 358/2024, 15 Ιουλίου 2024.

⁸⁹ Συνήγορος του Πολίτη, «Αδυναμία πρόσβασης δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα δικαιώματα τους βάσει των ισχυουσών βεβαιώσεων-Διαδικασία απενεργοποίησης Α.Μ.Κ.Α. σε περίπτωση υποβληθέντος αιτήματος ανανέωσης Α.Δ.Ε.Τ. δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 355834/316047/39669/2024, 8 Αυγούστου 2024, «Προϋποθέσεις ενεργοποίησης του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας», 353419/34964/2024, 12 Ιουλίου 2024.

⁹⁰ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 18th Steering Committee Meeting for Migration Management, Ares(2024)5820415, 6 Ιουνίου 2024, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Meeting with Deputy Minister Voulterpsi», Ares(2024)5589966, 16 Μαΐου 2024, Πρακτικά συνάντησης του CEAS Sub-Working Group του Legal Aid Working Group, 11 Νοεμβρίου 2024.

⁹¹ Συνήγορος του Πολίτη, «Προϋποθέσεις ενεργοποίησης του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας», 353419/59638, 21 Νοεμβρίου 2024.

Δεδομένης της απόλυτης αναγκαιότητας έγκυρου ΑΜΚΑ για οποιαδήποτε πραγματική ενάσκηση των δικαιωμάτων που συνδέονται με το καθεστώς διεθνούς προστασίας και για τη συναλλαγή με το σύνολο των βασικών φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, θεωρούμε σαφές ότι η προϋπόθεση της προσκόμισης σύμβασης εργασίας ή βεβαίωσης πρόσληψης αναρτημένης στην ΕΡΓΑΝΗ, για την πρόσβαση στον ΑΜΚΑ, αποστερεί από τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας τα θεμελιώδη δικαιώματα στην υγεία, στην κοινωνική πρόνοια και στη στέγη. Ο νόμος εισάγει μία αντιφατική λογική, υπό την οποία η πρόσβαση σε στοιχειώδη δικαιώματα, ως ελάχιστη προϋπόθεση για την ένταξη στην κοινωνία και την αναζήτηση εργασίας υπόκειται στην απόδειξη ήδη ανευρεθείσας εργασίας, κατά τρόπο που *«αντίκειται σε οποιαδήποτε πολιτική ένταξης»* σύμφωνα με τον Συνήγορο του Πολίτη.⁹²

Προσωπική ιστορία: Η **Μαρί***, πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, είναι μόνη μητέρα με νεαρή κόρη. Αμφότερες έχουν υποστεί σοβαρές μορφές βίας πριν την άφιξή τους στην Ελλάδα. Τον Μάιο του 2024, η Μαρί, συνοδευόμενη από την κοινωνική λειτουργό της, προσήλθε σε ραντεβού της στον ΕΦΚΑ για να ενεργοποιήσει τον ΑΜΚΑ της. Κατά την προσέλευσή της στο κατάστημα ΕΦΚΑ, ωστόσο, ενημερώθηκε ότι είναι αδύνατο να ενεργοποιήσει τον ΑΜΚΑ της χωρίς να προσκομίσει βεβαίωση πρόσληψης ή σύμβαση εργασίας. Η Μαρί κατέθεσε αναφορά στον Συνήγορο του Πολίτη τον Ιούλιο του 2024, σε συνέχεια της οποίας η αρχή παρενέβη προς τις αρμόδιες αρχές τον ίδιο μήνα. Μέχρι σήμερα, η Μαρί δεν έχει ενεργό ΑΜΚΑ, ούτε πρόσβαση σε υπηρεσίες.

Τέλος, σημαντικά εμπόδια ανακύπτουν από την προϋπόθεση της κατοχής άδειας διαμονής «σε ισχύ», καθώς, όπως εξειδικεύεται στο κανονιστικό πλαίσιο, ο ΑΜΚΑ απενεργοποιείται σε περίπτωση παύσης της νόμιμης παραμονής στη χώρα και μάλιστα *«Ειδικώς για την απενεργοποίηση λόγω μη νόμιμης παραμονής στη χώρα, αυτή πραγματοποιείται αυτόματα, την επομένη της λήξης της ισχύος του τίτλου παραμονής, ελλείψει ανανέωσης ή παράτασης ή ανάκλησης του καθεστώτος διεθνούς ή προσωρινής προστασίας»*.⁹³ Επομένως, οι **Παρατεταμένες Καθυστερήσεις** στη διαδικασία ανανέωσης των ΑΔΕΤ επιδρούν αναπόφευκτα στην ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ.

⁹² Συνήγορος του Πολίτη, «Προϋποθέσεις ενεργοποίησης του Αριθμού Μητρώου Κοινωνικής Ασφάλισης (ΑΜΚΑ) για τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας», 353419/34964/2024, 12 Ιουλίου 2024.

⁹³ Άρθρο 7 παρ. 2 ΚΥΑ Φ80320/109864/2023.

Κοινωνική πρόνοια

Δεν προβλέπεται στην ελληνική έννομη τάξη ειδικό κοινωνικό επίδομα για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας και τη διασφάλιση της μετάβασής τους στο σύστημα της κοινωνικής πρόνοιας, δεδομένων των ιδιαίτερων περιστάσεών τους. Το οικονομικό βοήθημα,⁹⁴ που παρέχεται στις/στους αιτούσες/ούντες άσυλο ως μέρος των υλικών συνθηκών υποδοχής τους, παύει αυτοδικαίως μόλις ο φορέας χορήγησης του επιδόματος ενημερωθεί για την έκδοση απόφασης χορήγησης διεθνούς προστασίας, ακόμη και πριν την επίδοση αυτής στην/στον ενδιαφερόμενη/ο.⁹⁵

Σημειώνουμε, δε, ότι η καταβολή του μηνιαίου οικονομικού βοηθήματος πλήττεται σταθερά από καθυστερήσεις και αλλεπάλληλες διακοπές, λόγω της πλημμελούς διαχείρισης του προγράμματος και της χρηματοδότησης από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, όπως αναφέρθηκε στην [Εισαγωγή](#). Παρότι τον Απρίλιο του 2024 η Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΥΠΥΤ) «*διαβεβαίωσε ότι δεν υπάρχει κίνδυνος διακοπής του βοηθήματος*», απαντώντας σε ανησυχίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τις καθυστερήσεις στην πληρωμή του οικονομικού βοηθήματος,⁹⁶ η καταβολή του βοηθήματος μετά τη δόση του Απριλίου του 2024 διακόπηκε για διάστημα τετραμήνου για όλες/ους τις/τους αιτούσες/ούντες άσυλο.⁹⁷ Μετά από την – αργοπορημένη – πληρωμή των δόσεων Μαΐου και Ιουνίου του 2024, έχει διακοπεί πλήρως η καταβολή όλων των βοηθημάτων για τους μήνες Ιούλιο και επόμενους, με αποτέλεσμα καμία/κανένας αιτούσα/ών άσυλο στην Ελλάδα να μην λαμβάνει οικονομικό βοήθημα για διάστημα εννέα μηνών. Πολλές/οί πρόσφυγες καταλήγουν, επομένως, να λαμβάνουν διεθνή προστασία, με συνακόλουθη απαίτηση να αυτονομηθούν, χωρίς να έχουν λάβει ποτέ οικονομική στήριξη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου τους.⁹⁸

Οι Έλληνες πολίτες δύνανται να αιτηθούν κοινωνικά επιδόματα διαδικτυακά. Το ίδιο δεν ισχύει για τις/τους πολίτες τρίτων χωρών και ανιθαγενείς, των οποίων οι αιτήσεις υποβάλλονται μόνο μέσω των υπηρεσιών δήμων, ήτοι των Κέντρων Κοινότητας ή των Κέντρων Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ), όπου υπάρχουν.

⁹⁴ Άρθρο 1 περ. η' Κώδικα Ασύλου.

⁹⁵ Σημ. Δ περ. 1 υποπερ. ι Παραρτήματος ΙΙΙ ΥΑ 2089/2021, ΦΕΚ Β' 3120/16.07.2021, όπως προστέθηκε από την ΥΑ 2857/2021, ΦΕΚ Β' 4496/29.09.2021.

⁹⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «meeting Secretary General Siarapi on 26 April», Ares(2024)5589853, 29 Απριλίου 2024.

⁹⁷ RSA, «Διακοπή καταβολής του οικονομικού βοηθήματος στους αιτούντες άσυλο από τον Μάιο 2024», 1 Οκτωβρίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#). Να σημειωθεί ότι οι αρχές παραδέχθηκαν προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Σεπτέμβριο ότι «δεν υπάρχει λύση» στο ζήτημα της διακοπής: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Mission Report: Technical visit to Samos and Athens – September 2024*, Ares(2024)6443981, 11 Σεπτεμβρίου 2024, 2.

⁹⁸ Όπως επιβεβαιώνεται, μεταξύ άλλων, από Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «meeting with RIS on 7 February 2024», Ares(2024)4014126, 7 Φεβρουαρίου 2024.

Αποκλεισμός από τα περισσότερα επιδόματα

Τα περισσότερα επιδόματα, τα οποία υπόκεινται σε προϋποθέσεις μακροχρόνιας διαμονής στη χώρα, δεν λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις των προσφύγων, με συνέπεια τη διακριτική μεταχείριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας έναντι των Ελλήνων πολιτών και εκ των πραγμάτων τον αποκλεισμό των πρώτων από τις περισσότερες μορφές κοινωνικής πρόνοιας.

- ❖ Το επίδομα στέγασης διατίθεται σε άνω των 600.000 νοικοκυριών που ζουν σε μισθωμένη κατοικία ή αποπληρώνουν δάνειο για την οικογενειακή στέγη τους.⁹⁹ Η προϋπόθεση της νόμιμης και συνεχούς διαμονής τουλάχιστον πέντε ετών προ της κατάθεσης της αίτησης για τη χορήγησή του,¹⁰⁰ αποκλείει εκ των πραγμάτων την πρόσβαση στο επίδομα για τους πρόσφυγες, οι οποίες/οι αναγνωρίστηκαν τα τελευταία χρόνια ή/και δεν μπορούν να υποβάλουν φορολογική δήλωση ή/και δεν έχουν διαμείνει στην Ελλάδα χωρίς διακοπή. Σημαντικό πρόσκομμα αποτελεί και η προϋπόθεση ενεργού μισθωτηρίου για το σύνολο της περιόδου χορήγησης του επιδόματος.¹⁰¹
- ❖ Το εφάπαξ επίδομα γέννησης διατίθεται και σε μητέρες τρίτων χωρών, οι οποίες πληρούν το κριτήριο της δωδεκαετούς μόνιμης και συνεχούς διαμονής στην Ελλάδα, όπως αποδεικνύεται από την υποβολή φορολογικής δήλωσης.¹⁰² Συνακολούθως, η συντριπτική πλειοψηφία των δικαιούχων προστασίας αποκλείονται από το ανωτέρω επίδομα.
- ❖ Το μηνιαίο επίδομα παιδιού, κυμαινόμενο από 28 έως 70 ευρώ ανά τέκνο, ανάλογα με το μέγεθος και το εισόδημα του νοικοκυριού, διατίθεται σε άτομα που πληρούν 5 έτη μόνιμης και συνεχούς διαμονής στην Ελλάδα, όπως αποδεικνύεται από την υποβολή φορολογικής δήλωσης.¹⁰³
- ❖ Τα επιδόματα αναπηρίας προϋποθέτουν εξέταση από Κέντρο Πιστοποίησης Αναπηρίας και ποσοστό αναπηρίας άνω του 67% για τη χορήγηση του επιδόματος βαριάς αναπηρίας.
- ❖ Το δε επίδομα ανασφάλιστων υπερηλίκων, που φτάνει έως και τα 360 ευρώ για ανασφάλιστους 67 ετών και άνω, προϋποθέτει δεκαπενταετή μόνιμη και συνεχή διαμονή στην Ελλάδα.¹⁰⁴

Η έμμεση διάκριση κατά των δικαιούχων διεθνούς προστασίας ως προς την πρόσβαση στα κοινωνικά επιδόματα αποτελεί δομικό πρόβλημα, όπως επισημάνθηκε τον Ιανουάριο του 2023 στην υπ' αριθμ. INFR(2022)2044 προειδοποιητική επιστολή με την οποία η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κίνησε

⁹⁹ Άρθρο 3 Ν 4472/2017, ΦΕΚ Α' 74/19.05.2017.

¹⁰⁰ Άρθρο 3 παρ. 6 Ν 4472/2017. Η διαμονή αποδεικνύεται με βάση την υποβολή φορολογικής δήλωσης εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας: άρθρο 4 παρ. 3 ΚΥΑ 71670/2021, ΦΕΚ Β' 4500/29.09.2021.

¹⁰¹ Άρθρο 5 παρ. 1 ΚΥΑ 71670/2021.

¹⁰² Άρθρα 1 παρ. 2 και 7 παρ. 1 περ. ε' και 2 Ν 4659/2020, ΦΕΚ Α' 21/3.2.2020.

¹⁰³ Άρθρο 214 παρ. 11 Ν 4512/2012, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 15 παρ. 1 Ν 4659/2020. Ισχύουν και εδώ οι παρατηρήσεις για την εμπρόθεσμη υποβολή φορολογικής δήλωσης: Άρθρο 2 παρ. 1 ΚΥΑ Γ.Π.οικ.Δ22/11/2705/58/2018, ΦΕΚ Β' 57/18.01.2018.

¹⁰⁴ Άρθρο 93 Ν 4387/2016, ΦΕΚ Α' 85/12.05.2016, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από το άρθρο 68 Ν 4992/2022, ΦΕΚ Α' 213/17.11.2022.

διαδικασίες επί παραβάσει της Ελλάδας για κακή εφαρμογή του άρθρου 29 της Οδηγίας για την αναγνώριση.¹⁰⁵ Προγενέστερα έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ανέφεραν ότι «το [Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων] συντάσσει νομοθεσία για την τροποποίηση του αναγκαίου χρόνου για την πρόσβαση σε κοινωνικά επιδόματα, αλλά εμμένουν ότι το πρόβλημα είναι κυρίως πολιτικό και ότι δεν μπορεί να επιλυθεί.»¹⁰⁶ Δύο χρόνια μετά την προειδοποιητική επιστολή, ωστόσο, οι ελληνικές αρχές δεν έχουν λάβει κανένα μέτρο συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του ενωσιακού δικαίου.

Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα

Σε αντίθεση με τα ανωτέρω επιδόματα, δεν υπόκειται σε κριτήριο ελάχιστου χρόνου διαμονής στη χώρα το ελάχιστο εγγυημένο εισόδημα (ΕΕΕ),¹⁰⁷ το οποίο συνίσταται σε μηνιαίο επίδομα 216 ευρώ ανά νοικοκυριό, με 108 επιπλέον ευρώ ανά ενήλικο και 54 ευρώ ανά ανήλικο μέλος.¹⁰⁸

Το ΕΕΕ υπόκειται στις σωρευτικές προϋποθέσεις της οικονομικής κατάστασης κάτω του ορίου της φτώχειας και της νόμιμης, μόνιμης διαμονής στην Ελλάδα.¹⁰⁹ Οι οικογένειες με παιδιά προσκομίζουν και πιστοποιητικό φοίτησης, από το οποίο προκύπτει η επαρκής φοίτηση του τέκνου το περασμένο σχολικό έτος.¹¹⁰

Το κανονιστικό πλαίσιο του ΕΕΕ προβλέπει τρεις κατηγορίες επιλέξιμων για το ΕΕΕ:¹¹¹

- ❖ Μονοπρόσωπα νοικοκυριά: άτομα που ζουν μόνα σε κατοικία,
- ❖ Πολυπρόσωπα νοικοκυριά: το σύνολο των ατόμων που διαμένουν κάτω από την ίδια στέγη, συμπεριλαμβανομένων φιλοξενούμενων ατόμων και οικογενειών,
- ❖ Άστεγοι: άτομα που ζουν στο δρόμο ή σε ακατάλληλα καταλύματα, υπό την προϋπόθεση ότι έχουν εγγραφεί από τις κοινωνικές υπηρεσίες δήμων ή κέντρων κοινότητας ή κάνουν χρήση δημοτικών ξενώνων αστέγων ή ξενώνων γυναικών. Η αστεγία αποδεικνύεται με πιστοποιητικό δημοτικής αρχής και δεν προκύπτει από μόνη τη φορολογική δήλωση.¹¹²

Όπως έχει επισημανθεί από τον Συνήγορο του Πολίτη, η έννοια του «νοικοκυριού» στη νομοθεσία αποκλείει από το ΕΕΕ πολλά άτομα ή οικογένειες, τα οποία, λόγω έλλειψης οικονομικής δυνατότητας, αναγκάζονται να συγκατοικούν με άτομο ή νοικοκυριό που έχει εισόδημα υψηλότερο του ορίου εισοδήματος ή φιλοξενούνται χωρίς να λαμβάνουν κάποια προνοιακή παροχή και χωρίς να αποτελούν μέλη του εν λόγω νοικοκυριού. Και τούτο εφόσον η έννοια του «πολυπρόσωπου νοικοκυριού» περικλείει το σύνολο των ατόμων που ζουν κάτω από την ίδια στέγη. Οι δε άνθρωποι

¹⁰⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, «January Infringements package: key decisions», INF/23/142, 26 Ιανουαρίου 2023.

¹⁰⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Task Force Migration Management Mission Report – Greece – Jan/Feb 2022*, Ares(2022)1024324, 11 Φεβρουαρίου 2022, 5.

¹⁰⁷ Άρθρο 235 Ν 4389/2016, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από το άρθρο 177 Ν 5078/2023, ΦΕΚ Α' 211/20.12.2023. Βλ. και άρθρο 29 παρ. 2 Ν 4659/2020 Article 29(2) L 4659/2020.

¹⁰⁸ Άρθρο 2 παρ. 7 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021, ΦΕΚ Β' 3359/28.07.2021, όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ 97046/2023, ΦΕΚ Β' 6456/13.11.2023.

¹⁰⁹ Άρθρο 3 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021 για τα ειδικότερα εισοδηματικά κριτήρια.

¹¹⁰ Άρθρο 4 παρ. 1 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021.

¹¹¹ Άρθρο 2 παρ. 1 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021.

¹¹² Άρθρα 2 παρ. 1 περ. γ' και 7 παρ. 2 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021.

που παραμένουν σε καμπς (ΚΥΤ, ΚΕΔ, ΕΔΠΦΑΑ) του συστήματος υποδοχής, αποκλείονται επίσης από το πεδίο του «νοικοκυριού».¹¹³

Όσον αφορά τις/τους άστεγες/αστέγους, το πιστοποιητικό αστεγίας εκδίδεται μόνο σε ανθρώπους που ζουν στο δρόμο και εντοπίζονται από το προσωπικό του Κέντρου Υποδοχής και Αλληλεγγύης Δήμου Αθηναίων (ΚΥΑΔΑ) στο πλαίσιο της δράσης του στο δρόμο (*street work*). Αποκλείονται, κατά συνέπεια, άστεγα άτομα που διαμένουν σε «καταλήψεις», ή που ζουν μη καταγεγραμμένα σε καμπς ή μετακινούνται άτυπα μεταξύ σπιτιών ομοεθνών σε εξαιρετικά κακές συνθήκες για να αποφύγουν τη διαμονή στο δρόμο,¹¹⁴ ή αλλάζουν συχνά τοποθεσία με τα υπάρχοντά τους για λόγους ασφαλείας. Περαιτέρω, το ΚΥΑΔΑ εκδίδει πιστοποιητικό αστεγίας για συγκεκριμένους λόγους, όπως η αίτηση κοινωνικού επιδόματος, μόνο εφόσον πληρούνται όλες οι λοιπές προϋποθέσεις προς τούτο, συμπεριλαμβανομένης της κατοχής ΑΔΕΤ εν ισχύ και της απόδοσης ΑΦΜ και κλειδαριθμού TAXISnet. Πολλές/οί άστεγες/οί αδυνατούν, συνεπώς, να λάβουν το εν λόγω πιστοποιητικό, ώστε να καταστεί δυνατόν να αιτηθούν ΕΕΕ. Το, δε, ΚΥΑΔΑ δεν παρέχει υπηρεσίες διερμηνείας, επομένως δεν είναι δυνατή η επικοινωνία με ανθρώπους που δεν μιλούν ελληνικά ή αγγλικά

Παράλληλα, όπως επισημαίνει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αποκλείονται από το ΕΕΕ όσες/οι δικαιούχοι λαμβάνουν επίδομα στέγασης μέσω του προγράμματος HELIOS.¹¹⁵ Παρά τις συζητήσεις επί του θέματος από το 2022,¹¹⁶ μέχρι σήμερα το Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Υποθέσεων και ήδη Υπουργείο Κοινωνικής Συνοχής δεν έχει προτείνει τροποποίηση του νόμου για την κάλυψη των ως άνω ομάδων.

Προϋπόθεση για την αίτηση ΕΕΕ αποτελεί η έγκυρη ΑΔΕΤ, όπως και ο ΑΦΜ, ο κλειδαριθμός TAXISnet, το εκκαθαριστικό σημείωμα, ο ενεργός ΑΜΚΑ και ο τραπεζικός λογαριασμός.

---

¹¹³ Συνήγορος του Πολίτη, *Πρότασεις για τα προνοιακά προγράμματα «Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα» και «Επίδομα Στέγασης»*, 103/2020, 6 Ιουλίου 2020.

¹¹⁴ Solomon, «Masafarhána: Inside the invisible refugee houses in Athens», 10 Μαρτίου 2022, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹¹⁵ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Task Force Migration Management Mission Report – Greece – Jan/Feb 2022*, Ares(2022)1024324, 11 Φεβρουαρίου 2022, 5.

¹¹⁶ Στο ίδιο.

Στέγαση

Ο νόμος προβλέπει την ίση μεταχείριση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας προς τις/τους λοιπές/ούς νόμιμα διαμένουσες/οντες πολίτες τρίτων χωρών αναφορικά με την πρόσβαση στη στέγαση.¹¹⁷ Η εξασφάλιση στέγης παραμένει, ωστόσο, κρίσιμη πρόκληση, δεδομένης της στεγαστικής κρίσης που διέπει τη χώρα, της συνεχούς αύξησης των ενοικίων και της μείωσης της προσφοράς ακινήτων σε αστικά κέντρα όπως η Αθήνα, ο Πειραιάς και η Θεσσαλονίκη. Στην Αθήνα, οι τιμές των ενοικίων αυξήθηκαν έως και κατά 50% την τελευταία πενταετία.¹¹⁸ Η έλλειψη προσιτής στέγασης επιφέρει συνέπειες, μεταξύ άλλων, και στους **Ξενώνες Αστέγων**, λόγω της αδυναμίας ελευθέρωσης θέσεων φιλοξενίας. Υπενθυμίζουμε ότι το **Επίδομα Στέγασης** υπόκειται σε ελάχιστη προϋπόθεση πενταετούς διαμονής, την οποία αδυνατούν, κατά κανόνα, να πληρούν οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας.

Τα ανωτέρω εμπόδια επιτείνονται όχι μόνο από τις ιδιαίτερες περιστάσεις που αφορούν τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, όπως το γλωσσικό εμπόδιο και οι διακρίσεις στην αγορά, αλλά και την αδυναμία του κράτους να παράσχει επιδόματα στους ανθρώπους με σκοπό τη μετάβασή τους από τη διαδικασία ασύλου στην ένταξη.

Ολοκλήρωση HELIOS & σχεδιασμός HELIOS+

Το πρόγραμμα «Υποστήριξη της Ένταξης στην Ελλάδα Δικαιούχων Διεθνούς Προστασίας και Προσωρινής Προστασίας» (HELIOS) ολοκληρώθηκε επισήμως στις 30 Νοεμβρίου 2024. Το πρόγραμμα, που υλοποιήθηκε από τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης (ΔΟΜ) σε συνεργασία με μη κυβερνητικές οργανώσεις, είχε ήδη σταματήσει να δέχεται νέες εγγραφές και διακόψει τις περισσότερες βασικές υπηρεσίες του από την 1^η Σεπτεμβρίου 2024.¹¹⁹

Ο διάδοχος του προγράμματος, HELIOS+, έχει μεν ανακοινωθεί, ωστόσο δεν έχει τεθεί σε εφαρμογή κατά τη σύνταξη της παρούσας έκθεσης. Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που επιθυμούν να λάβουν υποστήριξη για την ένταξή τους, επομένως, ενημερώνονται ακόμη όπως αναμένουν επίσημη ανακοίνωση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου σχετικά με τη διαθεσιμότητα νέου προγράμματος (βλ. **Ενημέρωση & Συνδρομή**).

¹¹⁷ Άρθρο 31 Κώδικα Ασύλου.

¹¹⁸ in.gr, «ΑΤτική: Ενοίκια «φωτιά» και τιμές ακινήτων στα ύψη – Ποιες είναι οι πιο οικονομικές περιοχές», 6 Φεβρουαρίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#), Το Βήμα, «Ενοίκια: Απλησίαστα τα σπίτια – Νέα εκτόξευση στις τιμές το 2025», 19 Νοεμβρίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹¹⁹ ΔΟΜ, «New announcement», διαθέσιμο [εδώ](#).

Προσωπική ιστορία: Η **Νασιμά*** είναι μόνη μητέρα από το Αφγανιστάν με δύο παιδιά. Αφότου έλαβε άσυλο, προσπάθησε να εγγραφεί στο πρόγραμμα HELIOS+ στις αρχές Φεβρουαρίου του 2025. Η Νασιμά ενημερώθηκε από τον ΔΟΜ ότι «οι εγγραφές στο HELIOS+ δεν έχουν ξεκινήσει ακόμη, αλλά σύντομα θα μπορούν να δουν τους όρους και τις προϋποθέσεις του και, αν είναι δυνατόν, να υποβάλουν αίτηση συμμετοχής».

Νωρίτερα το 2025, το Υπουργείο δημοσίευσε τις αποφάσεις ένταξης του HELIOS+ για την υλοποίηση του προγράμματος από τον ΔΟΜ και τους συνεργαζόμενους φορείς, με χρηματοδότηση από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + 2021-2027 για την περίοδο 2025-2028, ως εξής:

Κονδύλια & πληθυσμός-στόχος αποφάσεων ένταξης HELIOS+ ανά περιφέρεια: 1 Ιαν 2025 – 30 Ιουν 2028			
	Στόχος (άτομα)	Κονδύλια (εκ.)	Απόφαση ένταξης
Αττική	1.650	26,2	30 Δεκ 2024, εδώ
Κεντρική Μακεδονία	575	10	30 Δεκ 2024, εδώ
Κρήτη	560	12	30 Δεκ 2024, εδώ
Δυτική Ελλάδα	290	5,1	13 Ιαν 2025, εδώ
Βόρειο Αιγαίο	280	5,1	17 Ιαν 2025, εδώ
Νότιο Αιγαίο	210	3,8	17 Ιαν 2025, εδώ
Πελοπόννησος	200	2,3	17 Ιαν 2025, εδώ
Θεσσαλία	150	3,5	13 Ιαν 2025, εδώ
Δυτική Μακεδονία	148	2,3	17 Ιαν 2025, εδώ
Θράκη	130	3,6	30 Δεκ 2024, εδώ
Στερεά Ελλάδα	100	1,8	13 Ιαν 2025, εδώ
Ιόνια Νησιά	30	0,6	13 Ιαν 2025, εδώ
Σύνολο	4.323	76,4	

Το επερχόμενο πρόγραμμα φαίνεται να έχει σχεδιαστεί για κλίμακα εξαιρετικά χαμηλότερη από τις πραγματικές ανάγκες του προσφυγικού πληθυσμού στην Ελλάδα. Οι αποφάσεις ένταξης του HELIOS+ θέτουν συνολικό στόχο 4.323 δικαιούχους διεθνούς και προσωρινής προστασίας, οι οποίες/οι θα επωφεληθούν των υπηρεσιών υποστήριξης του προγράμματος μέσα στην επόμενη τετραετία – περί τα 1.000 άτομα ανά έτος. Ωστόσο, ο αριθμός των ισχυουσών αδειών διαμονής διεθνούς προστασίας βρίσκεται στις 83.895 και των αδειών διαμονής προσωρινής προστασίας στις 32.572, ενώ μόνο το τελευταίο έτος, χορηγήθηκε διεθνής προστασία σε περισσότερα από 40.000 άτομα, όπως αναφέρθηκε στην [Εισαγωγή](#).

Στις αρχές Φεβρουαρίου του 2025, το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου ανακοίνωσε ότι το πρόγραμμα HELIOS+ τηρεί τον κανόνα της υποστήριξης των δικαιούχων διεθνούς προστασίας για μέγιστο χρονικό διάστημα 12 μηνών, με δυνατότητα συμμετοχής στο πρόγραμμα των ατόμων που έλαβαν διεθνή ή προσωρινή προστασία εντός διετίας από την αίτηση εγγραφής.¹²⁰

¹²⁰ Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, «Νέα εποχή για το εμβληματικό πρόγραμμα “Helios+” του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου», 7 Φεβρουαρίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

Εξώσεις από καμψ και ένδεια

Οι υλικές συνθήκες υποδοχής που παρέχονται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου διακόπτονται αυτόματα κατά τη χορήγηση διεθνούς προστασίας, ενώ εξακολουθεί να ισχύει ο κανόνας της τριακονθήμερης προθεσμίας από την επίδοση της θετικής απόφασης για να εγκαταλείψουν οι δικαιούχοι τις θέσεις φιλοξενίας τους στα καμψ (ΚΥΤ, ΚΕΔ, ΕΔΠΦΑΑ).¹²¹ Η Ελληνική Κυβέρνηση εξακολουθεί να μην έχει υλοποιήσει τις δεσμεύσεις της προς τους ενωσιακούς θεσμούς και την κοινωνία των πολιτών, αναφορικά με την τροποποίηση του εν λόγω κανόνα.¹²²

Επαναφέρουμε τον πάγιο προβληματισμό μας σχετικά με το εξαιρετικά σύντομο της τριακονθήμερης προθεσμίας, η οποία δεν επαρκεί για να λάβουν οι δικαιούχοι **Απαραίτητα Έγγραφα** όπως η ΑΔΕΤ, πόσο μάλλον να εξασφαλίσουν στέγη, υπενθυμίζουμε δε ότι το σύνολο των ανθρώπων που ακολουθούν τη διαδικασία ασύλου έχουν αποστερηθεί αυθαιρέτως το μηνιαίο οικονομικό βοήθημά τους το τελευταίο εννιάμηνο.

Οι πρόσφυγες υφίστανται εξαναγκασμένη αποχώρηση από τα καμψ και καταλήγουν άστεγες/οι χωρίς μέσα επιβίωσης, ακόμη και ιδιαίτερα ευάλωτες περιπτώσεις.¹²³ Στις ΚΕΔ των νησιών όπως η Λέρος και η Κως, εφαρμόζονται αυστηρά οι εξαναγκασμένες αποχωρήσεις των προσφύγων με την εκπνοή της τριακονθήμερης προθεσμίας ακόμη και για ευάλωτα άτομα, παρότι οι καθυστερήσεις στην έκδοση ΑΔΕΤ αποδίδονται στις αρχές.¹²⁴ Για παράδειγμα, σε πρόσφυγες που έχουμε υποστηρίξει στη Λέρο, δίνονται ραντεβού για δακτυλικά αποτυπώματα πολλές εβδομάδες μετά τη χορήγηση του καθεστώτος, με αποτέλεσμα να εκδιώχνονται από την ΚΕΔ Λέρου και να καταλήγουν άστεγες/οι σε συνθήκες ένδειας στο νησί, πριν την ολοκλήρωση της διαδικασίας παραλαβής της ΑΔΕΤ. Σε γραπτό αίτημα των δικηγόρων της RSA προς την ΚΕΔ Λέρου για την επίσπευση της έκδοσης ΑΔΕΤ, άλλως τη δυνατότητα να επιτραπεί σε πρόσφυγες η παραμονή στο καμψ μέχρι να λάβουν τα έγγραφά τους, ο Διοικητής της ΥπΥΤ απάντησε δέκα ημέρες αργότερα, αναφέροντας μόνο τη διάταξη του Κώδικα Ασύλου που υποχρεώνει τις/τους πρόσφυγες να εγκαταλείψουν το καμψ μετά από 30 ημέρες.¹²⁵

Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας που εγκαταλείπουν τη θέση φιλοξενίας τους σε καμψ δεν μπορούν αυτοβούλως να εισέλθουν εκ νέου σε καμψ για να φιλοξενηθούν. Τούτο ισχύει και για τις/τους δικαιούχους που επιστρέφουν στην Ελλάδα μετά από επανεισδοχή από άλλη ευρωπαϊκή χώρα.

¹²¹ Άρθρο 109 παρ. 1 Κώδικα Ασύλου.

¹²² Για παράδειγμα, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Επιστολή στον Υπουργό Μετανάστευσης και Ασύλου, Ares(2024)1148176, 14 Φεβρουαρίου 2024, 16th Steering Committee Meeting for Migration Management, Ares(2024)7532741, 22 Μαρτίου 2024, 2.

¹²³ Για τη Σάμο: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ηλεκτρονική αλληλογραφία: «Updated Samos report», Ares(2024)7041697, 5 Αυγούστου 2024, 2. Για την Κω: Equal Rights Beyond Borders, Kos's Unseen Housing Crisis, Νοέμβριος 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹²⁴ RSA κ.α., «Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας», β/139/24.10.2024, 24 Οκτωβρίου 2024. Βλ. και Equal Rights Beyond Borders, «European Court of Human Rights orders to accommodate family with infant and ensure medical care», 25 Ιουλίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹²⁵ Υπηρεσία Υποδοχής και Ταυτοποίησης, «Αίτηση ΑΔΕΤ & ΤΔV – Παραμονή στην ΚΕΔ Λέρου», 28.0, 21 Νοεμβρίου 2024.

Προσωπική ιστορία: Ο Χαλίντ*, πρόσφυγας από τη Συρία, επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Ιούλιο του 2024. Κατά την άφιξή του στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, δεν έλαβε καμία Ενημέρωση & Συνδρομή από την Ελληνική Αστυνομία και κλήθηκε να αποχωρήσει από το αεροδρόμιο μετά από σύντομη κράτηση για λόγους ταυτοποίησης. Ο Χαλίντ μετέβη στην Κόρινθο και προσπάθησε να εισέλθει στην ΕΔΠΦΑΑ Κορίνθου, όπου είχε διαμείνει προηγουμένως ως αιτών άσυλο πριν φύγει από την Ελλάδα. Το προσωπικό ασφαλείας, ωστόσο, δεν του επέτρεψε την είσοδο στο καμπ.

Δεν υπάρχουν ακριβή ή επίσημα στατιστικά για τα άτομα σε αστεγία στη χώρα, πόσο μάλλον για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας σε αστεγία. Επισημαίνουμε ότι η έκθεση των Immigration Policy Lab, ETH Zurich και University College London αναφέρεται σε δείγμα 3.755 συμμετεχουσών/όντων σε ερωτηματολόγιο, εκ των οποίων το 3% δήλωσαν άστεγες/οι. Σύμφωνα με την έκθεση, η ομάδα των συμμετεχουσών/όντων επιλέχθηκε από «αντιπροσωπευτικό δείγμα» μέσα από τη βάση δεδομένων *proGres* της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, ως ίσχυε τον Νοέμβριο του 2021. Η έκθεση αναφέρει επίσης ότι 96% των συμμετεχουσών/όντων διέμεναν στην Ελλάδα για πάνω από δύο έτη. Με βάση τα ανωτέρω, τα ευρήματα δεν δύνανται να επεκταθούν στην περίπτωση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας που επιστρέφουν στην Ελλάδα από άλλα κράτη μέλη.

Ξενώνες αστέγων

Η πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στους ξενώνες αστέγων παραμένει εξαιρετικά περιορισμένη, λόγω της έλλειψης διαθέσιμων θέσεων, σε συνδυασμό με τις απαιτητικές τυπικές προϋποθέσεις εισόδου. Ειδικότερα, σύμφωνα με πληροφορίες που έλαβε η RSA μέσω τηλεφωνικής επικοινωνίας με τους ξενώνες αστέγων στην Αττική τον Μάρτιο του 2025:¹²⁶

- ❖ Κανένας από τους ξενώνες της Αθήνας και του Πειραιά με τους οποίους επικοινωνήσαμε δεν είχε διαθέσιμες θέσεις φιλοξενίας, ενώ λειτουργούν λίστες αναμονής, μεγάλες στις περισσότερες περιπτώσεις.
- ❖ Πέραν της προϋπόθεσης της κατοχής **Εγγράφων** σε ισχύ, όπως ΑΔΕΤ, ΑΦΜ, ΑΜΚΑ, απαιτούνται ιατρικές εξετάσεις για δερματολογικές παθήσεις, ακτινογραφία θώρακος και ψυχιατρική εκτίμηση για την είσοδο σε όλους τους ξενώνες, πράγμα που προϋποθέτει ενεργό **ΑΜΚΑ**.
- ❖ Προαπαιτούμενο είναι και η γνώση ελληνικών ή αγγλικών για την είσοδο στους ξενώνες.

¹²⁶ Η RSA επικοινωνήσε με: το Πολυδύναμο Κέντρο Υποδοχής και Αλληλεγγύης του Δήμου Αθηναίων (ΚΥΑΔΑ), τον Κοινωνικό Ξενώνα ΕΚΚΑ στον Καρέα, το Υπνωτήριο των Γιατρών του Κόσμου στην Αθήνα, τον Ξενώνα Ομίλου για την UNESCO στα Καμίνια, τον Ξενώνα Ομίλου για την UNESCO στη Νίκαια και τον Κοινωνικό Ξενώνα ΕΚΚΑ στο Ρέντη. Ο ξενώνας του Ερυθρού Σταυρού δεν είναι πλέον σε λειτουργία. Σημειώνεται ότι ο Συνήγορος του Πολίτη εισηγήθηκε πρόσφατα τη διακοπή λειτουργίας του ΚΥΑΔΑ, λόγω κρίσιμων συνθηκών διαβίωσης: Καθημερινή, «Ποντίκια στο Πολυδύναμο Κέντρο Αστέγων», 11 Μαρτίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

Παράλληλα, καταγράφεται αύξηση στον αριθμό των «αόρατων αστέγων» που ζουν σε επισφαλείς συνθήκες, σε κίνδυνο έξωσης, σε ακάλληλα καταλύματα και συνθήκες διαβίωσης,¹²⁷ οι δε εξώσεις τέτοιων χώρων συνεχίζονται,¹²⁸ παρότι έχει μειωθεί ο αριθμός τέτοιων καταλυμάτων λόγω των αλληπάλληλων επιχειρήσεων εξώσεων τα τελευταία χρόνια.

Η χρόνια υπερπληρότητα των ξενώνων αστέγων δεν έχει μετριαστεί από το πρόγραμμα «Στέγαση και Εργασία» του ΟΠΕΚΑ,¹²⁹ λαμβάνοντας υπόψη ότι οι προοπτικές αποχώρησης των επωφελούμενων του προγράμματος από τους ξενώνες αστέγων ανακόπτονται από την έλλειψη προσιτής στέγης στα μεγάλα αστικά κέντρα. Τα προαπαιτούμενα δικαιολογητικά του προγράμματος, μεταξύ των οποίων έγκυρο ταυτοποιητικό έγγραφο, εκκαθαριστικό σημείωμα, βεβαίωση φιλοξενίας ξενώνα αστέγων και κοινωνική έκθεση κοινωνικού λειτουργού του ξενώνα, θέτουν εξαιρετικά αυστηρά κριτήρια ένταξης στο πρόγραμμα.¹³⁰

Σημειώνουμε ότι καμία/κανείς από τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που συνδράμουμε δεν έχει υπαχθεί στο συγκεκριμένο πρόγραμμα, ούτε έχουμε γνώση επίσημων στοιχείων σχετικά με τον αριθμό των ατόμων που επωφελούνται από αυτό, πόσο μάλλον των δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

---

¹²⁷ European Anti-Poverty Network (EAPN), *Greece: Towards a Systemic Approach to Social Protection*, Οκτώβριος 2024, 24, διαθέσιμο [εδώ](#), Καθημερινή, «Η κρυφή αστεγία στην Ελλάδα – «Είναι πολύ δύσκολα αν δεν έχεις δικούς σου ανθρώπους»», 14 Φεβρουαρίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹²⁸ Ενδεικτικά, Η Εφημερίδα, «Λόφος Στρέφη: Εκκενώθηκε κατάληψη σε κτίριο του Δήμου Αθηναίων», 13 Ιουνίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#), CNN Greece, «Θεσσαλονίκη: Εκκένωση της κατάληψης «Libertatia» - Τουλάχιστον 19 προσαγωγές», 25 Σεπτεμβρίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹²⁹ Άρθρο 15 Ν 4756/2020, ΦΕΚ Α' 235/26.11.2020, ΚΥΑ 1301/2024, ΦΕΚ Β' 4766/20.08.2024, όπως τροποποιήθηκε από την ΚΥΑ 8181/2024, ΦΕΚ Β' 7118/27.12.2024. Βλ. και ΟΠΕΚΑ, *Πρόγραμμα Στέγαση και Εργασία για αστέγους*, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹³⁰ Άρθρο 4 ΚΥΑ 1301/2024.

Απασχόληση

Προϋπόθεση για την πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην αγορά εργασίας αποτελεί η εγγραφή στον ΕΦΚΑ, για την οποία απαιτούνται ενεργή [Άδεια Διαμονής](#), ενεργός [ΑΦΜ](#) και ενεργός [ΑΜΚΑ](#).

Διαθέτουμε περιορισμένες πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία των κρατικών προγραμμάτων ενίσχυσης της πρόσβασης των προσφύγων στην αγορά εργασίας. Ο ΔΟΜ υλοποιεί πρόγραμμα πρακτικής άσκησης και επαγγελματικής κατάρτισης για αιτούσες/όντες άσυλο, δικαιούχους διεθνούς και προσωρινής προστασίας και άλλες/ους νόμιμα διαμένουσες/οντες πολίτες τρίτων χωρών, σε συνεργασία με το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, με χρηματοδότηση από το Ταμείο Ανάκαμψης. Το πρόγραμμα πρόκειται να ολοκληρωθεί στα τέλη Αυγούστου του 2025.¹³¹ Προαπαιτούμενο για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα ήταν η κατοχή ΑΜΚΑ. Δεν έχουν διατεθεί στατιστικά στοιχεία ή λεπτομέρειες αναφορικά με τον αριθμό και το καθεστώς των ατόμων που επωφελήθηκαν από το πρόγραμμα μέχρι σήμερα. Εξ όσων γνωρίζουμε, οι πληροφορίες που έχουν δημοσιευθεί από τις ελληνικές αρχές σχετικά με τις δράσεις του προγράμματος εστιάζουν κυρίως σε ασκήσεις καταπολέμησης της εμπορίας και πυρόσβεσης, στις εγκαταστάσεις του Υπουργείου και σε καμπς.¹³²

Σύμφωνα με τις περιορισμένες πληροφορίες που διαθέτουμε σχετικά με τα προγράμματα απασχόλησης που υλοποιούνται από μη κρατικούς φορείς, αναφέρονται σημαντικές καθυστερήσεις ακόμη και για αρχικά ραντεβού:

Προσωπική ιστορία: Ο **Νισάρ***, πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Μάρτιο του 2025, με έγκυρη ΑΔΕΤ και ταξιδιωτικό έγγραφο. Στα τέλη του μήνα, επικοινωνήσε με το Κέντρο Adama που λειτουργούν η CRS και η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες για να αιτηθεί ραντεβού για αναζήτηση εργασίας. Έλαβε γραπτό μήνυμα, με το οποίο ενημερώθηκε ότι θα λάβει επικοινωνία μετά από ενάμιση μήνα για αρχικό ραντεβού, καθώς υπάρχει μεγάλη λίστα αναμονής.

¹³¹ Ελλάδα 2.0, «Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας», διαθέσιμο [εδώ](#), ΔΟΜ, Προώθηση της ένταξης του προσφυγικού πληθυσμού στην αγορά εργασίας – GRRRF4REF, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹³² Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, «Αποτελέσματα Διεθνούς Άσκησης «Μέδουσα 2024»: Όλοι μαζί στον αγώνα κατά της εμπορίας ανθρώπων», 22 Ιουλίου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#), «Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου: Με έφοδο της ΟΠΚΕ και συλλήψεις ολοκληρώθηκε η μεγάλη διεθνής άσκηση κατά της εμπορίας ανθρώπων», 24 Μαΐου 2024, διαθέσιμο [εδώ](#), 'Εκπαίδευση προσφύγων στην αντιμετώπιση των πυρκαγιών: Ρεκόρ συμμετοχής στα Λαγκαδίκια', 18 Σεπτεμβρίου 2023, διαθέσιμο [εδώ](#), Ελληνική Πυροσβεστική Υπηρεσία, «Άσκηση στο υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου υπό τον επιχειρησιακό συντονισμό του Πυροσβεστικού Σώματος», 1 Νοεμβρίου 2023, διαθέσιμο [εδώ](#).

Ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Τα εμπόδια στην απόδοση του ΑΜΚΑ έχουν άμεσο αντίκτυπο στην πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, καθώς τις/τους αποκλείουν από κάθε αναγκαία θεραπεία που δεν εντάσσεται στην επείγουσα περίθαλψη. Περαιτέρω, άτομα που διαθέτουν ΑΜΚΑ αλλά είναι ανασφάλιστα δεν δύνανται πλέον να λάβουν συνταγογράφηση φαρμάκων ή εξετάσεων από ιδιώτες γιατρούς.¹³³

Προσωπική ιστορία: Η Φαρζανά* και η Παρβανά* είναι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν, επιστράφιες από την Ελβετία στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 2024. Αμφότερες πάσχουν από σοβαρά προβλήματα σωματικής και ψυχικής υγείας. Κατά την επίσκεψή της σε δημόσιο νοσοκομείο της Αθήνας στις αρχές Νοεμβρίου του 2024, η Φαρζανά ενημερώθηκε ότι κρίνεται απαραίτητη η διενέργεια μαγνητικής τομογραφίας για τη διερεύνηση της κατάστασής της, ωστόσο κατέστη αδύνατο να συνταγογραφηθεί η εξέταση ελλείψει ενεργού ΑΜΚΑ.

Επαναλαμβάνουμε τις παρατηρήσεις μας σε προηγούμενες εκθέσεις, αναφορικά με τα σοβαρά προσκόμματα που θέτει το γλωσσικό εμπόδιο.¹³⁴ Τα ραντεβού με το δημόσιο σύστημα υγείας προγραμματίζονται μέσω του τηλεφωνικού αριθμού 1535, διαθέσιμου μόνο στα ελληνικά και στα αγγλικά και με κόστος. Άτομα που δεν μιλούν αυτές τις γλώσσες δεν έχουν, επομένως, δυνατότητα απευθείας πρόσβασης σε δημόσιους φορείς υγείας. Τα, δε, νοσοκομεία της Αττικής συνεχίζουν να αντιμετωπίζουν κρίσιμες ελλείψεις σε υπηρεσίες διερμηνείας για την επικοινωνία τους με ασθενείς.

¹³³ Άρθρο 33 παρ. 1 Ν 4368/2016, όπως τροποποιήθηκε από το άρθρο 38 παρ. 1 Ν 4865/2021, ΦΕΚ Α' 238/04.12.2021. Βλ. και Υπουργείο Υγείας, «Από την 1η Μαρτίου η συνταγογράφηση στους ανασφάλιστους μόνο από ιατρούς στις δημόσιες δομές υγείας», 27 Ιανουαρίου 2022, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹³⁴ RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα*, Μάρτιος 2023, 26-27.

Υποστήριξη της πρόσβασης σε δικαιώματα

Τα διάφορα συστημικά προβλήματα που παρακωλύουν την πρόσβαση στα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο καθεστώς της διεθνούς προστασίας προκύπτουν κυρίως από νομοθετικά και διοικητικά εμπόδια, όπως οι απαγορευτικές προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ, η ανεπάρκεια του κράτους στην επεξεργασία των ανανεώσεων Αδειών Διαμονής και Ταξιδιωτικών Εγγράφων, ή ο αυθαίρετος αποκλεισμός από τα περισσότερα επιδόματα Κοινωνικής Πρόνοιας. Τα εμπόδια αυτά αποδίδονται ευθέως στο κράτος και δεν δύνανται να παρακαμφθούν από τις/τους δικαιούχους, ανεξαρτήτως της προσωπικής προσπάθειας που καταβάλλουν ή της άτυπης υποστήριξης που ήθελε θεωρηθεί ότι δύνανται να αναζητήσουν, ενδεικτικά από κοινότητες. Παρά τα ανωτέρω, η αδυναμία πρόσβασης σε δικαιώματα επιδεινώνεται από τη χρονίως ελλιπή πληροφόρηση και συνδρομή προς τις/τους πρόσφυγες, όπως και από την αναποτελεσματικότητα των εσωτερικών ένδικων βοηθημάτων στην αντιμετώπιση των παραβιάσεων των σχετικών δικαιωμάτων.

Ενημέρωση & συνδρομή

Έλλειψη ενημέρωσης κατά την επιστροφή στην Ελλάδα

Η επανεισδοχή των δικαιούχων διεθνούς προστασίας από άλλες ευρωπαϊκές χώρες διεξάγεται, κατά κανόνα, μέσω του Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών, αν και πρόσφατες περιπτώσεις το 2025 περιλαμβάνουν επιστροφές μέσω του Αερολιμένα Θεσσαλονίκης. Κατά την άφιξη στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, οι δικαιούχοι κρατούνται για σύντομο χρονικό διάστημα από τις αστυνομικές αρχές για λόγους ταυτοποίησης και εν συνεχεία αφήνονται ελεύθερες/οι. Εξακολουθούν να μην υπάρχουν υπηρεσίες διερμηνείας στο αεροδρόμιο, για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας των ενδιαφερομένων με την Ελληνική Αστυνομία, ακόμη και για γλώσσες όπως αραβικά ή φαρσί. Κατά την απελευθέρωσή τους, δεν παρέχεται στις/στους δικαιούχους καμία πληροφορία σχετικά με δυνατότητες στέγασης ή με τις διαδικασίες πρόσβασης στα δικαιώματά τους στη χώρα.¹³⁵

Στο διάστημα του τελευταίου έτους, έχουμε εκπροσωπήσει πρόσφυγες που επιστρέφονται κυρίως από τη Γερμανία και την Ελβετία. Καμία/κανείς εξ αυτών δεν έλαβε ενημέρωση ούτε κάποιο έγγραφο ή φυλλάδιο στα ελληνικά ή σε άλλη γλώσσα κατά την άφιξη στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, ούτε πληροφορίες σχετικά με τις αρμόδιες υπηρεσίες στις οποίες καλούνται να απευθυνθούν π.χ. για να παραλάβουν ή να ανανεώσουν **Απαραίτητα Έγγραφα**. Στις επιστρεφόμενες/ους δεν παρέχεται **Στέγαση** ή άλλη υλική στήριξη κατά την άφιξή τους στην Ελλάδα, με αποτέλεσμα, κατά την εμπειρία μας, να συνεχίζουν να διατρέχουν κίνδυνο αστεγίας μετά την επιστροφή τους:

¹³⁵ RSA, «Χωρίς υποστήριξη οι πρόσφυγες που επιστρέφονται στην Ελλάδα», 20 Μαρτίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#), RSA & Ίδρυμα PRO ASYL, *Πρόσβαση των δικαιούχων διεθνούς προστασίας σε έγγραφα και κοινωνικά δικαιώματα*, Μάρτιος 2024, 2-3.

Προσωπικές ιστορίες: Η **Ζαχρά***, πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, επιστράφηκε από την Ελβετία στην Ελλάδα στα μέσα Ιανουαρίου του 2025 χωρίς έγκυρη ΑΔΕΤ. Κατά την άφιξή της στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, τέθηκε υπό ολιγόωρη κράτηση για λόγους ταυτοποίησης από την Ελληνική Αστυνομία. Δεν υπήρχαν υπηρεσίες διερμηνείας για τη διευκόλυνση της επικοινωνίας της με τους αστυνομικούς υπαλλήλους. Η Ζαχρά αφέθηκε ελεύθερη και κλήθηκε να φύγει από το αεροδρόμιο χωρίς να της δοθεί κανένα έγγραφο ή πληροφορία για το πού μπορεί να απευθυνθεί.

Ο **Μπατούρ***, πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Μάρτιο του 2025, χωρίς ΑΔΕΤ σε ισχύ. Εγκατέλειψε την Ελλάδα λόγω φόβου για την ασφάλειά του, σε συνέχεια απειλών και σωματικών επιθέσεων σε βάρος του. Από την ημέρα της απέλασής του, ο Μπατούρ παραμένει άστεγος στην Αθήνα για διάστημα εβδομάδας. Κοιμάται στον δρόμο μαζί με δύο άλλους απελαθέντες, με τους οποίους μοιράζεται μία κουβέρτα.

Ο **Νισάρ***, πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Μάρτιο του 2025 με έγκυρη ΑΔΕΤ και ταξιδιωτικό έγγραφο. Στο αεροπλάνο τον συνόδευαν αστυνομικοί υπάλληλοι, μαζί με άλλους απελαυόμενους, ορισμένοι εκ των οποίων είχαν δεμένα χέρια με χειροπέδες τύπου *tie wrap*. Κατά την άφιξή του στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, ο Νισάρ τέθηκε υπό σύντομη κράτηση, χωρίς διαθέσιμες υπηρεσίες διερμηνείας για την επικοινωνία του με τον αστυνομικό στο χώρο. Ο εν λόγω αστυνομικός εν συνεχεία παρέδωσε στον Νισάρ την ΑΔΕΤ και το ταξιδιωτικό έγγραφό του, με υπόδειξη όπως αποχωρήσει από το αεροδρόμιο, χωρίς περαιτέρω πληροφορίες ή έγγραφα.

Ο **Σατάρ*** από το Αφγανιστάν έχει λάβει επικουρική προστασία στην Ελλάδα. Επιστράφηκε από τη Γερμανία τον Ιούλιο του 2024. Στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, κρατήθηκε για λίγες ώρες και αφέθηκε ελεύθερος, χωρίς να του εξηγηθεί πώς θα ανανεώσει τα ληγμένα έγγρατά του.

Υπενθυμίζουμε ότι ορισμένες/οι επιστρεφόμενες/οι που έλαβαν άσυλο στην Ελλάδα προ ετών, πριν την ίδρυση ορισμένων Γραφείων και Κλιμακίων της Υπηρεσίας Ασύλου, ενδέχεται να αντιμετωπίσουν περαιτέρω εμπόδια, λόγω της έλλειψης σαφών οδηγιών ως προς το αρμόδιο ΠΓΑ ή ΑΚΑ στο οποίο καλούνται να απευθυνθούν.

Ιδίως στην περίπτωση της Γερμανίας, παρατηρείται πρόσφατα ότι επιδίδεται σε πρόσφυγες, πάνω από 2.000 μέχρι σήμερα, που έλαβαν προηγουμένως διεθνή προστασία στην Ελλάδα, επιστολή της Ομοσπονδιακής Υπηρεσίας για τη Μετανάστευση και τους Πρόσφυγες (BAMF),¹³⁶ στην οποία αναφέρονται τα κάτωθι: «Οι γερμανικές και οι ελληνικές αρχές συνεργάζονται με τον Διεθνή Οργανισμό Μετανάστευσης για τη διευκόλυνση της εκκίνησης μίας νέας ζωής στην Ελλάδα. Θα επωφεληθείτε υπηρεσιών μεταφοράς από το αεροδρόμιο στο νέο κέντρο φιλοξενίας σας μετά την άφιξή σας στην Ελλάδα. Θα σας παρασχεθεί δωμάτιο και πλήρεις συνθήκες εκεί. Το προσωπικό θα σας προσφέρει συνολική συμβουλευτική για να διαπιστωθεί πώς μπορείτε να διαχειριστείτε με επιτυχία τη νέα αρχή σας στην Ελλάδα – συμπεριλαμβάνονται μαθήματα γλώσσας ή συνδρομή στην πορεία σας στην αγορά εργασίας. Θα λάβετε συμβουλευτική για την αίτηση των σχετικών κρατικών επιδομάτων και για την εύρεση μόνιμης κατοικίας. Θα μπορείτε να μείνετε σε προσωρινή φιλοξενία για 4 μήνες. Στο διάστημα αυτό, θα συμμετάσχετε στο κρατικό ενταξιακό πρόγραμμα *Helios+*, το οποίο υλοποιείται επίσης από τον ΔΟΜ...» Η επιστολή υπογράφεται «Η ομάδα υποστήριξης *Helios+*»¹³⁷

¹³⁶ Γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εσωτερικών, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 20/15139, 21 Μαρτίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹³⁷ Η επιστολή του BAMF συστήνει, περαιτέρω, στους δικαιούχους τη συμπλήρωση ερωτηματολογίου και την επικοινωνία με τη διεύθυνση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου helios@bamf.bund.de. Για περαιτέρω

Η επιστολή του BAMF περιλαμβάνει έναν σύνδεσμο που οδηγεί σε ιστοσελίδα της BSCW-ITZBund-Server της Γερμανικής Κυβέρνησης, με τίτλο: «Ψηφίστε: Ερωτηματολόγιο για την επιλεξιμότητα για ενταξιακά προγράμματα στην Ελλάδα», χωρίς περαιτέρω διευκρίνιση συγκεκριμένου προγράμματος. Αναφέρει δε ότι τα άτομα που υποβάλλουν το ερωτηματολόγιο συναινούν στη διαβίβαση, επεξεργασία και καταχώρηση των προσωπικών δεδομένων τους, με σκοπό τη συμμετοχή τους σε ενταξιακό πρόγραμμα στην Ελλάδα. Δεν παρέχονται πληροφορίες αναφορικά με τον ελεγκτή των δεδομένων, τον υπεύθυνο προστασίας δεδομένων ή τον παραλήπτη των δεδομένων που συλλέγονται, όπως απαιτεί το ενωσιακό δίκαιο.¹³⁸

Σύμφωνα με επίσημα στοιχεία της Γερμανίας, μέχρι τις 6 Μαρτίου του 2025, το εν λόγω ερωτηματολόγιο είχε συμπληρωθεί από 66 άτομα, εκ των οποίων 34 κρίθηκαν επιλέξιμα για συμμετοχή στο πρόγραμμα που αναφέρει το BAMF, ενώ ένα άτομο έχει επιστρέψει.¹³⁹ Από την εμπειρία μας αναφορικά με την πρόσβαση στο εν λόγω πρόγραμμα, προκύπτουν τα εξής:

πληροφορίες, Der Spiegel, «Deutschland will Rückkehr von Flüchtlingen nach Griechenland fördern», 7 Φεβρουαρίου 2025, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹³⁸ Άρθρο 13 παρ. 1 Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων.

¹³⁹ Γερμανικό Ομοσπονδιακό Υπουργείο Εσωτερικών, Απάντηση σε κοινοβουλευτική ερώτηση, 20/15139, 21 Μαρτίου 2025.

Προσωπικές ιστορίες: Ο **Φράνσις*** είναι πρόσφυγας, επιστραφείς από τη Γερμανία στην Ελλάδα στις αρχές Ιανουαρίου του 2025. Κατά την άφιξή του στον Διεθνή Αερολιμένα Αθηνών, δεν έλαβε καμία ενημέρωση ή συνδρομή από τις ελληνικές αρχές σχετικά με την πρόσβασή του σε δικαιώματα όπως η στέγαση. Ο Φράνσις έστειλε μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στη διεύθυνση helios@bamf.bund.de μέσω του πληρεξούσιου δικηγόρου του, ζητώντας περαιτέρω στοιχεία για το διαφημιζόμενο πρόγραμμα υποστήριξης. Το BAMF απάντησε στον δικηγόρο του ως εξής: «Για τη συμμετοχή στο πρόγραμμα υποστήριξης, είναι απαραίτητο να ελέγξουμε πρώτα εάν πληρούνται τα κριτήρια συμμετοχής. Επομένως, παρακαλούμε όπως προωθήσετε τον παρακάτω σύνδεσμο του ερωτηματολογίου στον εντολέα σας... Σας γνωρίζουμε ότι το συμπληρωμένο ερωτηματολόγιο πρέπει να επιστραφεί σε έγκαιρο χρόνο, ούτως ώστε ελεγχθεί η επιλοξιμότητα του εντολέα σας». Το BAMF προσέθεσε ότι «Όταν συμπληρωθεί το σχετικό ερωτηματολόγιο και εφόσον ο ενδιαφερόμενος πληροί τα σχετικά κριτήρια, δύναται να συμμετάσχει στο πρόγραμμα υποστήριξης στην [Ελλάδα]. Τα κριτήρια για το πρόγραμμα υποστήριξης στην [Ελλάδα] επαληθεύονται από τον ΔΟΜ στην Ελλάδα και από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές. Αν ο εντολέας σας ενδιαφέρεται για το πρόγραμμα υποστήριξης στην Ελλάδα, παρακαλώ όπως επικοινωνήσετε με αυτές τις αρχές.» Στη συνέχεια, ο Φράνσις ζήτησε να ενημερωθεί κατά πόσο το πρόγραμμα του BAMF ταυτίζεται με το πρόγραμμα HELIOS+ που υλοποιείται από τον ΔΟΜ στην Ελλάδα ή εάν πρόκειται για διακριτό πρόγραμμα. Στις αρχές Φεβρουαρίου του 2025, ο ΔΟΜ του απάντησε, επισημαίνοντας ότι «οι εγγραφές στο HELIOS+ δεν έχουν ξεκινήσει ακόμη».

Ο **Μπασίρ*** είναι πρόσφυγας από το Αφγανιστάν, επιστραφείς από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο του 2025. Πριν επιστρέψει από τη Γερμανία, ο Μπασίρ συμπλήρωσε το ερωτηματολόγιο του BAMF για να αποκτήσει πρόσβαση στο διαφημιζόμενο πρόγραμμα υποστήριξης του. Έλαβε την παρακάτω απάντηση: «Συμπληρώσατε το «Ερωτηματολόγιο για την επιλοξιμότητα για ενταξιακά προγράμματα στην Ελλάδα». Κατόπιν ελέγχου των στοιχείων σας, λυπούμαστε να σας ενημερώσουμε ότι δεν πληροίτε τα κριτήρια συμμετοχής στο τρέχον ενταξιακό πρόγραμμα στην Ελλάδα.»

Ο **Μπεχρούζ*** είναι πρόσφυγας από το Ιράν, πάσχων από σοβαρά προβλήματα ψυχικής υγείας. Επιστράφηκε από τη Γερμανία στην Ελλάδα τον Μάρτιο του 2025. Ενόσω βρισκόταν σε διοικητική κράτηση στη Γερμανία, υπέβαλε αίτηση συμμετοχής στο πρόγραμμα υποστήριξης που διαφημίζει το BAMF και ενημερώθηκε ότι πληροί τα κριτήρια ένταξης, καθώς και ότι δρομολογείται η παραλαβή του από το αεροδρόμιο και μεταφορά του σε δομή φιλοξενίας. Την ημέρα της άφιξής του, ωστόσο, ο Μπεχρούζ τέθηκε υπό ολιγόωρη κράτηση από την Ελληνική Αστυνομία για λόγους ταυτοποίησης και αφέθηκε εν συνεχεία ελεύθερος χωρίς περαιτέρω πληροφορίες. Δεν εμφανίστηκε εκπρόσωπος του ΔΟΜ ή άλλης οργάνωσης για να τον παραλάβει από το αεροδρόμιο. Κατόπιν επικοινωνίας του δικηγόρου του με τον ΔΟΜ την επομένη, ο Μπεχρούζ πληροφορήθηκε από τον ΔΟΜ ότι το πρόγραμμα υποστήριξης του BAMF αφορά αποκλειστικά τις επιστροφές μέσω του Αερολιμένα Θεσσαλονίκης και ότι θα χρειαστεί έγκριση του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου για τη μεταφορά του στη Βόρεια Ελλάδα και σε δομή φιλοξενίας. Ο Μπεχρούζ απευθύνθηκε απευθείας στην ΥπΥΤ και δεν έλαβε ανταπόκριση, στερούμενος σταθερή διαμονή και στοιχειώδη υποστήριξη, παρά μόνο δύο ημέρες αργότερα, όποτε του επισημάνθηκε από το Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου ότι οι ελληνικές αρχές δεν είχαν ενημερωθεί από τις γερμανικές αρχές για την επιστροφή του. Την επομένη, ο Μπεχρούζ μεταφέρθηκε με μερίμνα των αρχών στο καμπί των Σερρών.

Περιορισμένη πρόσβαση στις αρμόδιες αρχές

Η επικοινωνία με τις αρμόδιες αρχές για την παροχή διαφόρων υπηρεσιών παραμένει δυσχερής στην πράξη για όσες/ους δικαιούχους διεθνούς προστασίας δεν γνωρίζουν την ελληνική γλώσσα. Αναφέρουμε, για παράδειγμα, ότι τα ραντεβού με τον ΕΦΚΑ προγραμματίζονται μέσω της τηλεφωνικής γραμμής 1555, διαθέσιμης μόνο σε ελληνικά και αγγλικά, όπως ισχύει και στην περίπτωση της τηλεφωνικής γραμμής 1535 για την πρόσβαση στο δημόσιο σύστημα υγείας.

Περαιτέρω, οι αρμόδιες αρχές για την ανανέωση των **Αδειών Διαμονής** παραμένουν απροσπέλαστες ακόμη και στην περίπτωση των δικαιούχων που υποστηρίζονται από δικηγόρο,

λαμβάνοντας υπόψη ότι τα γραπτά αιτήματα που αποστέλλονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου απαντώνται με καθυστέρηση έως και δύο ή τριών μηνών, οι δε τηλεφωνικές κλήσεις τις περισσότερες φορές δεν απαντώνται.

Αντίστοιχες δυσκολίες φαίνεται να αντιμετωπίζει και ο Συνήγορος του Πολίτη στις επαφές του με τις αρχές. Η ανεξάρτητη αρχή είχε ζητήσει τον Δεκέμβριο του 2022 στοιχεία από την Υπηρεσία Ασύλου σχετικά με τα μέτρα που θα λάβει για να διασφαλίσει τη δυνατότητα πρόσβασης των δικαιούχων στα δικαιώματά τους με την επίδειξη βεβαίωσης δικαιούχου, ενόψει των [Παρατεταμένων Καθυστερήσεων](#) στην ανανέωση των ΑΔΕΤ τους.¹⁴⁰ Παρά τις υπενθυμίσεις του τον Αύγουστο και τον Οκτώβριο του 2024, ο Συνήγορος του Πολίτη δεν έχει λάβει απάντηση από την Υπηρεσία Ασύλου.¹⁴¹

Helpdesk κοινωνικής ένταξης

Στο Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου λειτουργεί «[Helpdesk Κοινωνικής Ένταξης](#)», το οποίο δύνανται να συμβουλευτούν οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας για να λάβουν απαντήσεις σε ερωτήματα που αφορούν ζητήματα ένταξης.

Βάσει της μέχρι τούδε εμπειρίας από υποθέσεις που εκπροσωπούμε, ωστόσο, δεν φαίνεται το εν λόγω Helpdesk να απαντά τα ερωτήματα των δικαιούχων κατά τρόπο που τους παρέχει ακριβή και αποτελεσματική ενημέρωση και καθοδήγηση, για την αντιμετώπιση των διαφορετικών διαδικασιών και γραφειοκρατικών εμποδίων που αναλύονται στην παρούσα έκθεση. Σε πρόσφατες απαντήσεις του Helpdesk, παρατηρούνται παραδείγματα ανεπαρκούς ή/και παραπλανητικής πληροφόρησης, ως εξής:

---

¹⁴⁰ Συνήγορος του Πολίτη, «Ισχύς των βεβαιώσεων δικαιούχων διεθνούς προστασίας εκκρεμούσης της διαδικασίας ανανέωσης αδειών διαμονής αναφορικά με τη πρόσβαση σε δικαιώματα», 316047/66289, 5 Δεκεμβρίου 2022.

¹⁴¹ Συνήγορος του Πολίτη, «Υπενθύμιση αναπάντητου εγγράφου», 355384/54532, 29 Οκτωβρίου 2024, «Αδυναμία πρόσβασης δικαιούχων διεθνούς προστασίας στα δικαιώματά τους βάσει των ισχυουσών βεβαιώσεων-Διαδικασία απενεργοποίησης Α.Μ.Κ.Α. σε περίπτωση υποβληθέντος αιτήματος ανανέωσης Α.Δ.Ε.Τ. δικαιούχων διεθνούς προστασίας», 355834/316047/39669/2024, 8 Αυγούστου 2024.

Προσωπικές ιστορίες : Η **Φαρζανά*** και η **Παρβανά*** είναι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν. Οι δύο αδελφές επιστράφηκαν από την Ελβετία στην Ελλάδα τον Ιούνιο του 2024. Η Παρβανά απευθύνθηκε στο Helpdesk τον Οκτώβριο του 2024, ερωτώντας πού μπορεί να μετατρέψει τον ΠΑΑΥΠΑ της σε ΑΜΚΑ. Το Helpdesk της απάντησε ως εξής: «Εφόσον έχετε λάβει αναγνώριση διεθνούς προστασίας, ο ΠΑΑΥΠΑ απενεργοποιείται εντός ενός μηνός από την παραλαβή της Άδειας Διαμονής. Στην περίπτωση αυτή, πρέπει να μεταβείτε στο πλησιέστερο ΚΕΠ – Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών για να ζητήσετε να μετατραπεί ο ΠΑΑΥΠΑ σας σε ΑΜΚΑ.» Η απάντηση του Helpdesk παρέλειψε να ενημερώσει την Παρβανά ότι δεν θα μπορούσε στην πράξη να αποκτήσει ΑΜΚΑ σε ΚΕΠ, ούτε διευκρίνισε τις νόμιμες προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ.

Ο **Ασέφ*** και η **Ασεφά*** είναι πρόσφυγες από το Αφγανιστάν και γονείς τεσσάρων παιδιών. Η οικογένεια έλαβε διεθνή προστασία και αιτήθηκε ΑΔΕΤ. Εν αναμονή της παραλαβής των ΑΔΕΤ τους, απευθύνθηκαν στο Helpdesk τον Οκτώβριο του 2024 για να λάβουν πληροφορίες για τα βήματα και τις προϋποθέσεις απόδοσης και ενεργοποίησης του ΑΜΚΑ. Το Helpdesk απάντησε ως εξής: «ΟΤΑΝ λάβετε την Άδεια Διαμονής (ΑΔΕΤ) σας θα χρειαστεί να επισκεφθείτε το ΚΕΠ ή οποιοδήποτε υποκατάστημα ΕΦΚΑ για να μετατραπεί ο ΠΑΑΥΠΑ σε ΑΜΚΑ». Και εδώ, η απάντηση του Helpdesk παρέλειψε να ενημερώσει τους δικαιούχους ότι τα ΚΕΠ δεν εξυπηρετούν πλέον τη συγκεκριμένη υπηρεσία, παρέλειψε δε να τους γνωστοποιήσει τις νόμιμες προϋποθέσεις για την ενεργοποίηση του ΑΜΚΑ.

Ο **Αχμάντ*** είναι Σύρος πρόσφυγας. Αφότου έλαβε άσυλο στη Λέρο στις αρχές Νοεμβρίου του 2024, κλήθηκε από την ΚΕΔ Λέρου να αποχωρήσει από το καμπ εντός ενός μηνός, μολονότι το ραντεβού για την κατάθεση δικαιολογητικών και δακτυλοσκόπηση με σκοπό την έκδοση της ΑΔΕΤ του είχε προγραμματιστεί μόλις στις αρχές Δεκεμβρίου του 2024. Ο δικαιούχος ζήτησε πληροφορίες από το Helpdesk σχετικά με δυνατότητες στέγασης στις οποίες θα μπορούσε να απευθυνθεί μετά την αναγκαία αποχώρησή του από την ΚΕΔ Λέρου. Το Helpdesk απάντησε ως εξής: «Το Στεγαστικό Πρόγραμμα HELIOS έχει ολοκληρωθεί επί του παρόντος, επομένως οποιαδήποτε προσπάθεια εγγραφής δεν είναι δυνατή από τον Αύγουστο και μετά. Ωστόσο, κατά πάσα πιθανότητα από τις αρχές του επόμενου έτους, θα συνεχιστεί η εφαρμογή του. Κατόπιν εκκίνησης, θα υπάρξει επίσημη ενημέρωση στην ιστοσελίδα του Υπουργείου.»

Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ)

Τα Κέντρα Ένταξης Μεταναστών (ΚΕΜ), που λειτουργούν σε συγκεκριμένους δήμους, παρέχουν υπηρεσίες σε άτομα που διαμένουν εντός των ορίων των αντίστοιχων δήμων. Το ΚΕΜ του Δήμου Αθηναίων, για παράδειγμα, δεν δέχεται άτομα που κατοικούν σε γειτονικούς δήμους της Αττικής. Όσες/οι διαμένουν εκτός του Δήμου Αθηναίων δύνανται να απευθυνθούν μόνο στα Κέντρα Κοινότητας των δημοτικών αρχών τους, τα οποία δεν διαθέτουν καθόλου διερμηνείς και δεν εξειδικεύονται σε ζητήματα ένταξης προσφύγων.

Στην Αττική λειτουργούν τρία ΚΕΜ: στην Αθήνα, στην Καλλιθέα και στον Πειραιά.¹⁴² Το ΚΕΜ της Αθήνας παρέχει υπηρεσίες μόνο σε άτομα που μιλούν ελληνικά, αγγλικά, ουρντού και φαρσί.¹⁴³ Το ΚΕΜ της Καλλιθέας είναι ανοιχτό μόνο σε δικαιούχους προσωρινής προστασίας από την Ουκρανία,¹⁴⁴ ενώ το ΚΕΜ του Πειραιά χρηματοδοτήθηκε κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 και δεν είναι σαφές αν συνεχίζεται η λειτουργία του μέχρι σήμερα.¹⁴⁵

¹⁴² Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, *Κέντρα Ένταξης Μεταναστών*, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁴³ Δήμος Αθηναίων, *Κέντρο Ένταξης Μεταναστών*, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁴⁴ Δήμος Καλλιθέας, *Κέντρο Κοινότητας με Παράρτημα Κέντρου Ένταξης Μεταναστών*, διαθέσιμο [εδώ](#).

¹⁴⁵ Δήμος Πειραιά, *Κέντρο Κοινότητας*, διαθέσιμο [εδώ](#).

Εξ όσων γνωρίζουμε και βάσει των πληροφοριών που λαμβάνουμε κατά την επαφή μας με δημόσιες υπηρεσίες, δεν λειτουργούν κινητές μονάδες σε κανένα ΚΕΜ. Έγγραφο αίτημα που αποστείλαμε για την επιβεβαίωση της συγκεκριμένης πληροφορίας στις 18 Νοεμβρίου του 2024 στο ΚΕΜ του Δήμου Αθηναίων δεν έχει απαντηθεί.

Ένδικα βοηθήματα

Ο νόμος δεν προβλέπει συγκεκριμένο ένδικο βοήθημα για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας, σε περίπτωση παραβίασης των δικαιωμάτων τους.¹⁴⁶ Δύναται επομένως να επικαλεστούν μόνο τις γενικές διατάξεις του διοικητικού δικαίου, οι οποίες δεν παρέχουν αποτελεσματική προσφυγή για την επιβολή των δικαιωμάτων που απορρέουν από το καθεστώς της διεθνούς προστασίας.

Η αίτηση ακύρωσης ενώπιον των διοικητικών δικαστηρίων κατά πράξεων ή παραλείψεων της Διοίκησης είναι αναποτελεσματικό ένδικο βοήθημα, εφόσον προϋποθέτει την ύπαρξη ατομικής διοικητικής πράξης ή παράλειψης οφειλόμενης ενέργειας διοικητικής αρχής, η οποία δεν υφίσταται σε περιπτώσεις όπως η πρόσβαση σε στέγαση. Το ένδικο βοήθημα συνίσταται σε έλεγχο της νομικής ορθότητας της πράξης και όχι σε έλεγχο ουσίας. Η δε αίτηση ακύρωσης δεν έχει ανασταλτικό αποτέλεσμα, ενώ δεν χωρεί αίτηση αναστολής εκτέλεσης σε περιπτώσεις που αφορούν παράλειψη οφειλόμενης ενέργειας. Συνοψίζοντας, η αίτηση ακύρωσης δεν δύναται να δεσμεύσει τη Διοίκηση να χορηγήσει **Απαραίτητα Έγγραφα** ή κοινωνικά δικαιώματα σε δικαιούχο διεθνούς προστασίας.

Η δε αγωγή αποζημίωσης για πράξη ή παράλειψη του Δημοσίου¹⁴⁷ είναι αντιστοίχως αναποτελεσματικό ένδικο βοήθημα, εφόσον αξιώνει τον ενάγοντα σε χρηματική αποζημίωση και όχι στην άσκηση του παραβιασθέντος δικαιώματος. Ούτε σε αυτή την περίπτωση δύναται να αιτηθεί η/ο ενάγουσα/ων ασφαλιστικά μέτρα.

Τέλος, τα διοικητικά δικαστήρια λειτουργούν με σοβαρές καθυστερήσεις και αντιμετωπίζουν έναν από τους μεγαλύτερους όγκους εκκρεμών υποθέσεων στην ΕΕ.¹⁴⁸ Κατά την εμπειρία μας, η εκδίκαση των αιτήσεων ακύρωσης ή αγωγών αποζημίωσης σε πρώτο βαθμό μπορεί να διαρκέσει τρία έως πέντε χρόνια αντιστοίχως.

Με βάση τα ανωτέρω, διατηρούμε τη θέση ότι δεν υπάρχει αποτελεσματικό ένδικο βοήθημα για τις/τους δικαιούχους διεθνούς προστασίας που υφίστανται παραβιάσεις του άρθρου 3 ΕΣΔΑ ή άρθρου 4 ΧΘΔ, λόγω αποκλεισμού από τα κοινωνικά δικαιώματα και συνθηκών ακραίας ένδειας στην Ελλάδα, συμπεριλαμβανομένων όσων επιστρέφονται από άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Δεν

¹⁴⁶ Με εξαίρεση την ενδικοφανή προσφυγή στον Διοικητή της Υπηρεσίας Ασύλου κατά άρνησης χορήγησης **Ταξιδιωτικού Εγγράφου**: Άρθρο 4 παρ. 3 ΚΥΑ 10302/2020, και την ενδικοφανή προσφυγή στον ΟΠΕΚΑ κατά άρνησης χορήγησης **Ελάχιστου Εγγυημένου Εισοδήματος**: Άρθρο 13 ΚΥΑ Δ13/οικ.53923/2021.

¹⁴⁷ Άρθρο 105 Εισαγωγικού Νόμου Αστικού Κώδικα, Ν 2783/1941.

¹⁴⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή, *Rule of Law Report 2024 – Country Chapter Greece*, SWD(2024) 808, 24 Ιουλίου 2024, 8.

έχουμε γνώση ακυρωτικής νομολογίας ή αποφάσεων επί αγωγών αποζημίωσης αναφορικά με τον αποκλεισμό δικαιούχων διεθνούς προστασίας από τα δικαιώματά τους.

<https://rsaegean.org/el/anagnorismenoi-prosfyges-2025/>

Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA)

Ιάσωνα Καλαμπόκα 30
82131 Χίος, Ελλάδα
+30 22711 03721
info@rsaegean.org
<https://rsaegean.org/>

Ίδρυμα PRO ASYL

P.O. Box 16 06 24
Φρανκφούρτη 60069, Γερμανία
+49 69 2423150
europa@proasyl.de
<https://proasyl.de>